

Teckenekonomi i arbetet på HVB-hem.

En fallstudie om de boendes och personalens upplevelse med teckenekonomi

Heja Ghaderi

Examensarbete/Självständigt arbete • 15 hp

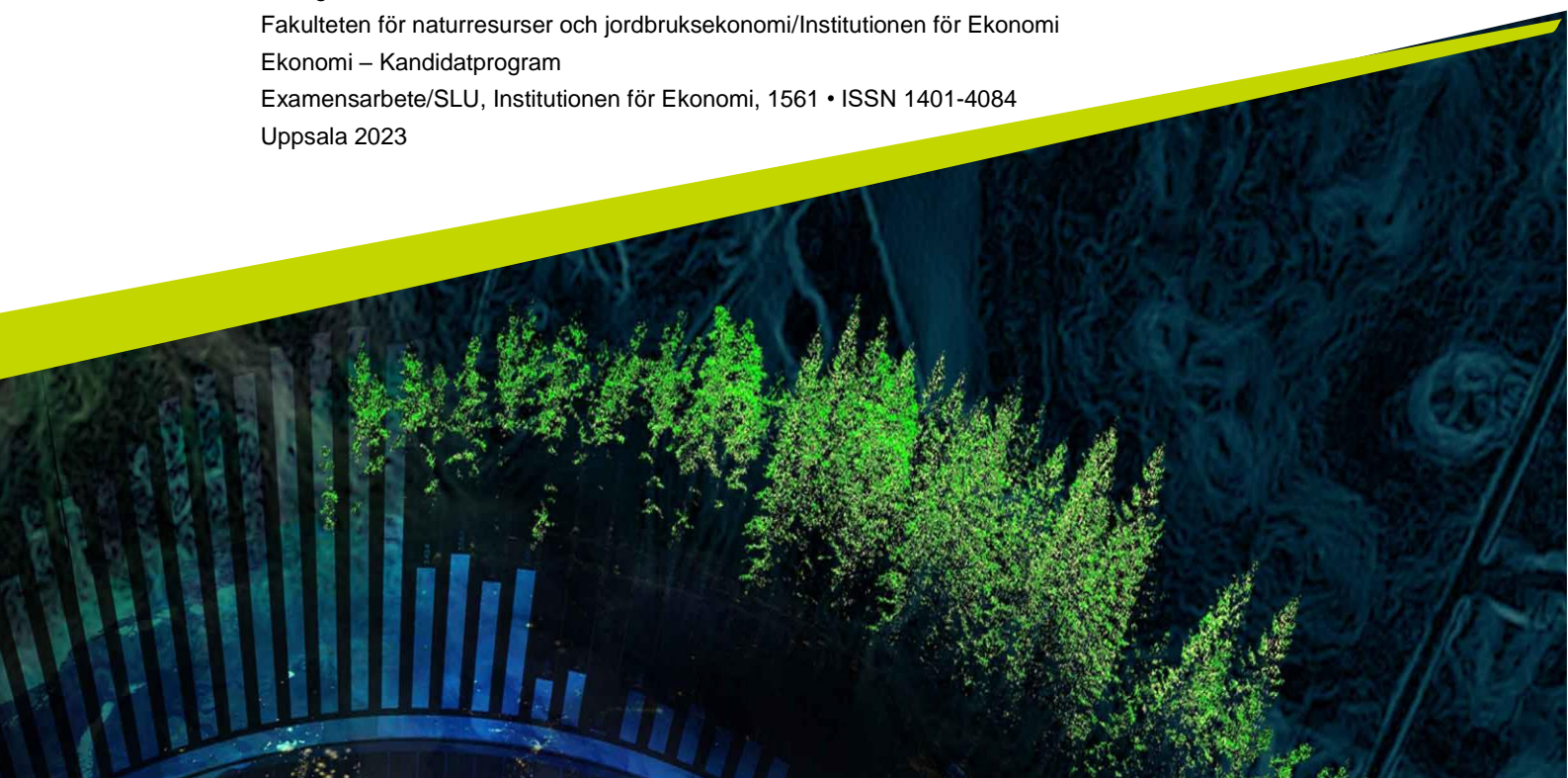
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för naturresurser och jordbruksekonomi/Institutionen för Ekonomi

Ekonomi – Kandidatprogram

Examensarbete/SLU, Institutionen för Ekonomi, 1561 • ISSN 1401-4084

Uppsala 2023

Teckenekonomi i arbetet på HVB-hem. En fallstudie om de boendes och personalens upplevelse med teckenekonomi

Heja Ghaderi

Handledare: Karin Hakelius, Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för Ekonomi

Examinator: Per-Anders Langendahl, Sveriges Lantbruksuniversitet, institutionen för Ekonomi

Omfattning: 15hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i företagsekonomi

Kurskod: EX0902

Program/utbildning: Ekonomi – kandidatprogram

Kursansvarig inst.: Institutionen för Ekonomi

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2023

Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.

Serietitel: Examensarbete/SLU. Institutionen för Ekonomi

Delnummer i serien: 1561

ISSN: 1401-4084

Nyckelord: Teckenekonomi, HVB-hem, Motivation, Positiv förstärkning

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för Ekonomi

Sammanfattning

Teckenekonomi är ett motivationsverktyg som används på de flesta Hem för vård och boende i Sverige. I den här studien intervjuas ungdomar och personal på HVB-hem kring deras upplevelse med teckenekonomi. Studien visar att teckenekonomi är ett effektivt motivationsverktyg men det går inte att dra några slutsatser att det är den avgörande motivationsfaktorn som gör att ungdomarna uppnår sina uppsatta mål. Intervjuszvaren visar dock att de flesta respondenterna är positivt inställda med användandet av teckenekonomi då det underlättar för ungdomarna att uppfölja förväntningar och ger personalen ett praktiskt verktyg att arbeta med.

Abstract

Token economy is a motivation tool that is used in most HVB-homes in Sweden. This study will present interviews with youth who resides in HVB-homes and with the staff and their general experience with token economy. The study shows that token economy is an effective motivation tool but the study can't conclude that it is the determining factor that motivates the youth in the objective of achieving their goals. The general responses from the correspondents are positive towards the usage of token economy in that it clarifies for the youth of what is expected from them and gives the staff a practical tool to work with.

Innehållsförteckning

1. Inledning	7
1.1 HVB-hems historia och syfte i Sverige.....	7
1.2 HVB-hems affärsverksamhet och exempel på hur en dag kan se ut.....	10
1.3 Problemformulering	11
1.3.1 Empiriskt problem.....	11
1.3.2 Teoretiskt problem.....	13
1.4 Syfte och frågeställningar.....	13
1.5 Avgränsningar	13
1.6 Uppsatsstruktur	14
2. Teori	15
2.1 Motivation	15
2.1.1 Maslows behovshierarki.....	15
2.1.2 Hawthorneeffekten	18
2.1.3 Alan Kazdin - Token economy.	19
2.2 Teoretisk ramverk.....	22
3. Metod	23
3.1 Litteraturgenomgång	23
3.2 Kvalitativ ansats	23
3.3 Tillvägagångssättet vid insamling av empiri och urval	24
3.4 Etik	25
4. Empiri	27
4.1 Presentation av HVB-hemmet “ <i>Rejoice</i> ”	27
4.2 De sex ungdomarna	28
4.2.1 Anton	29
4.2.2 Benzema	29
4.2.3 Blixten.....	30
4.2.4 Anders	30
4.2.5 Jay	31
4.2.6 Ghost.....	32

4.3 Personalen på Rejoice	33
4.3.1 Aron - heltidsanställd på Rejoice.....	33
4.3.2 Said - Timanställd på Rejoice	34
5. Analys och diskussion	35
5.1 Intervju med ungdomarna	35
5.2 Personalens upplevelse	36
5.3 Replikan	37
5.4 Kritisk reflektion	37
5.5 Diskussion	38
6. Slutsats	40
6.1 Förslag till framtida forskning	41
Referenslista	42
Bilagor	44
Bilaga 1	44
Bilaga 2	46

1. Inledning

I detta kapitel presenteras en bakgrund och förklaring för vad ett HVB-hem är så att läsaren får en kontext till studien, problemformuleringar samt syfte, frågeställningar och avgränsningar.

1.1 HVB-hems historia och syfte i Sverige

För att förstå studien är det viktigt att ge en förklaring till den sociala kontexten som uppstår och präglar i ett *Hem för vård eller boende* (ett HVB-hem). Jag kommer att skriva en kort historisk berättelse om hur HVB-hem kom att uppstå i Sverige samt HVB-hemmets primära syfte och uppgift som institution, vilka lagar och lagrum som institutionen förhåller sig till samt ge en kort presentation för institutionen Inspektionen för vård och omsorg (IVO) som är huvudansvarig gällande kontroll och besiktningar av HVB-hem. En introduktion av begreppet *teckenekonomi* kommer att göras i kapitlet. Det kommer göras med hjälp av att referera till Marie Sallnäs (2000) forskning om HVB-hem men även Socialstyrelsens egna rapporter och riktlinjer samt andra relevanta texter.

I Sverige har det under hundratals år funnits sociala skyddsnät för barn och ungdomar som har behövt extra stöd i livet, det kan vara i form av familjehem, härbärgen för hemlösa eller institutioner som har hand om de som lider av psykisk ohälsa. Det var dock inte förrän på 1980-talet när en ny socialtjänstlag (SOL1980:620, 1980) slogs fast då begreppet HVB-hem myntades. Ett HVB-hem beskrivs som följande “ett hem inom socialtjänsten som tar emot personer för vård eller behandling i förening med ett boende” (SOF2001:937, 2001). Innan det var de statliga institutionerna främst i form av barnhem och skyddshem som var frekvent använda men med tiden, från mitten av 1900-talet, så blev det färre och färre platser på institutioner då det mer önskade alternativet, vilket var familjehem, blev mer tillgängliga för barn och ungdomar i behov av hjälp och stöd (Sallnäs, 2000). Däremot har antalet tillgängliga platser på HVB-hem ökat från att den nya lagen som fastslogs 1980 (SOL1980:620, 1980) som förenklade för privata aktörer att få tillstånd till att driva HVB-hem.

I dagsläget är privata aktörer ansvariga för 70% av alla HVB-hem i Sverige. Statistik visar även att familjehem är den vanligaste formen av placeringar i Sverige i dagsläget med ungefär 18 000 barn som bor på familjehem medan åtminstone 6 000 barn har haft en heldygnsinsats på ett HVB-hem (Socialstyrelsen, 2022). Anledningen till att fler personer är placerade i familjehem är att en viktig filosofi inom vård med barn och ungdomar är att den placerade ska få bo i ett hem som efterliknar en familj, något som fundamentalt existerar i ett familjehem (Sallnäs, 2000), vilket leder till att i de flesta fallen så sker placeringar på ett familjehem. I

princip menas det att en människa ska omhändertas med värdighet och medkänsla. En av de främsta anledningarna till att det inte är möjligt att placera ännu fler barn och ungdomar i familjehem är att det brister i antal lämpliga familjehem (Sallnäs, 2000), därav använder sig vården för andra typer av insatser när det är lämpligt att göra så. Utöver att HVB-hem ska vara ett hem för barn och ungdomar så uppfyller ett HVB-hem för barn och ungdomar så kan de även bidra med specialiserad vård för sina boenden.

Det finns två lagar som ger upphov till två olika typer av lagstadgade placeringar på HVB-hem, den ena är en SoL-placering och den andra är en LVU-placering. En placering under SoL som är en förkortning av Socialtjänstlagen (2001:453) motsvarar en frivillig placering och LVU som är en förkortning av Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (1990:52) är en så kallad tvångsplacering. Dessa två lagar beskriver vilka som har rätt till vård och hur ett HVB-hem ska förhålla sig till sina vårdtagare. Socialtjänstlagen (SoL) har bestämmelser som är lite bredare och berör fler områden i samhället medan Lagen med särskilda bestämmelser om vård och unga (LVU) kan vara lite striktare i sina bestämmelser och har sin största fokus inom vården av barn och unga. Exempel på vad som kan befinna sig under SoL, utöver behandling av barn och unga, är riktlinjer för vem som har det övergripande ansvar för olika typer av placeringar, vem som står för kostnaderna vid olika insatser och en mer generell beskrivning av när någon har rätt till bistånd, det gäller inte endast för institutioner som HVB-hem. Föräldrar som vanligtvis är vårdnadshavare till sina barn har rätten till att utnyttja det skydds nät som erbjuds av staten, bland annat i form av ett HVB-hem. Bistånd kan ansökas om det finns oro som berör ungdomens sociala umgängeskrets, neuropsykiatriska nedsättning, antisociala beteende eller missbruk (SOL2001:453, 2001). Socialtjänstlagen har även bestämmelser som berör försörjningsstöd som vårdnadshavare kan utnyttja om det är att de inte kan försörja sina barn ekonomiskt. När ett barn eller en ungdom är placerad på ett HVB-hem under lagen SoL får en vårdnadshavare oanmält komma till boendet när den vill och åka hem med den placerade ungdomen utan några större rättsliga konsekvenser - om inga misstankar kring barnets hälsa uppstår.

En LVU-placering sker dock med tvång. En förfrågan om utredning begärs av Socialnämnden som är den verkställande aktören under socialtjänsten i respektive kommun som senare skickar förfrågan till Förvaltningsrätten. Förvaltningsrätten har som uppgift att handlägga tvistemål mellan enskilda personer och myndigheter och det är Förvaltningsrätten som slutligen beslutar om ungdomen ska ha en sådan placering (Socialstyrelsen, 2020). LVU-placeringar sker oftast under liknande omständigheter som SoL-placeringar som tidigare har beskrivits (LVU1990:52, 1990) den största skillnaden är att det är en tvångsplacering och kräver en rättslig process för att inta kraft. Det innebär att ungdomen har laglig skyldighet att befinna

sig på HVB-hemmet, vilket betyder att om ungdomen av någon anledning skulle avvika från hemmet så finns det lagligt stöd för myndigheter att föra tillbaka ungdomen till enheten eller vidta andra rättsliga åtgärder. Det sker genom att enheten ringer socialkontoret i den kommun ungdomen är placerad eller Socialjouren under kvällar och helger som senare kontaktar Polisen och den kommun den placerade kommer ifrån, Polisen gör då i sin tur en efterlysning av personen (Socialstyrelsen, 2020).

Eftersom dessa lagar är väldigt nära varandra i bestämmelser och till vilket syfte de uppfyller krävs det oftast inte mycket för att omplacera en SoL-placering till en LVU-placering vid behov. Enkelheten för att en omplacering ska ske existerar för att skydda de barn och ungdomar som riskerar att utsättas för våld eller självskada. Det ska vara lätt för en myndighet att ha lagligt stöd för att ingripa mellan vårdnadshavare och barn för att ge tvångsvård i de lägen det behövs eller omhänderta personen vid behov. En SoL-placering föredras då det inte sker med tvång utan med överenskommelse och frivillighet, något som anses vara ett bättre tillmötesgående. En LVU-rubricering innebär att vårdnaden fräntas föräldrarna och övergår istället till Socialnämnden. SoL-placeringar är mer frekventa än LVU-placeringar i HVB-hem (Socialstyrelsen, 2022).

En kort lista på exempel rörande vilka anledningarna kan vara för placeringar i HVB-hem, oavsett under vilken lag som placeringen är rubricerad under är bland annat; drogmissbruk, hemlöshet, våld i hemmet, sexmissbruk, antisociala beteenden och ensamkommande flyktingar (Inspektionen för Vård och Omsorg, 2022). Det är även vanligt förekommande att ungdomarna lider av någon form av psykisk ohälsa och det är vanligare att det är pojkar som är placerade på HVB-hem än flickor, skillnaden mellan kön i antalet placerade på HVB-hem jämnas dock ut efter 21-års åldern (Socialstyrelsen, 2022).

För att säkerställa att HVB-hem är skötsamma i sin behandling, att personal behandlar ungdomarna som är under deras ansvar med värdighet och att själva enheten som ungdomarna bor i är en trivsamt miljö så finns det statliga organet IVO - Inspektionen för vård och omsorg - som har det övergripande ansvaret för inspektioner av HVB-hem och liknande sociala insatser (IVO.se). Det är till IVO en ansökan görs om någon vill öppna ett HVB-hem. IVO har tydliga riktlinjer och regler som behöver följas för att en verksamhet ska få öppnas och bedrivas (Inspektionen för Vård och Omsorg, 2023) (SOF2001:937, 2001) (SOL2001:453, 2001). Det är även till IVO ungdomar kontaktar om de känner att de har blivit felbehandlade och behöver prata med någon utanför HVB-hemmet. IVO har då skyldighet att följa upp ärendet å ungdomens vägnar och då kan det t ex vara så att HVB-hemmet får ett fysiskt besök av IVO för att säkerställa ungdomens trygghet

och intervjuer genomförs med behandlingsansvariga och andra personer som är ansvariga för HVB-hemmet för att utreda varför ungdomen har signalerat vanvård.

1.2 HVB-hems affärsverksamhet och exempel på hur en dag kan se ut

Siffror från 2009 visar att kostnaden för institutionsvård på HVB uppgick till 4,6 miljarder kronor (Sveriges Kommuner och Regioner, 2021) och kostnaden för HVB-placeringar har ökat varje år sedan 1992 (Sallnäs, 2000). Den budgeten ska täcka ungdomens boende, mat, nödvändiga kläder och behandling. Hur finansieringen av behandlingen ska delas upp beslutar det enskilda HVB-hemmet själva över, det viktiga är att ungdomen ska få den hjälp den har rätt till.

Det är i samband med utdelning av pengar begreppet teckenekonomi – som är en behandlingsmetod – kommer till användning. Teckenekonomin som vanligtvis är kopplad till pengar som blir utdelade veckovis och är en motsvarighet till vad i vardagligt språk är känt som en veckopeng. Dessa pengar får ungdomarna göra vad de vill med, det kan vara allt från att spara, vilket uppmuntras, till mindre önskvärda inköp som godis eller cigaretter - något som inte uppmuntras. Hur mycket veckopeng en ungdom ska få är upp till respektive HVB-hem. Helst ska det vara tillräckligt lite så att ungdomen inte har råd med narkotika eller andra skadliga ämnen och aktiviteter som sätter ungdomen i en hälsorisk men ändå tillräckligt hög så att det är en rimlig och värdig nivå och även så att teckenekonomin ska ha en önskvärd effekt.

En veckopeng brukar ha ett basbelopp, ett exempel kan vara ett basbelopp på 100 kr i veckan som ungdomen får oavsett hur den har lyckats prestera i sitt teckenekonomiprogram under veckan med möjlighet att tjäna upp till exempel 250 kr i veckan om samtliga åtgärder i teckenekonomiprogrammet uppfylls. Dessa gränser varierar från HVB-hem till HVB-hem och det är som tidigare nämnt HVB-hemmets egna uppgift att sätta gränser som de tycker är rimliga och effektiva. Gränserna och beloppen skall inte skilja mellan ungdomarna på samma HVB-hem oavsett ålder och problematik, det här för att det ska vara rättvist och så att konflikter inte uppstår mellan ungdomarna, däremot kan ungdomar ha andra typer av inkomster genom exempelvis ett arbete eller få pengar skickade till sig av föräldrar.

En vanlig dag på ett HVB-hem för en ungdom kan se ut som följer; ungdomen går upp en viss bestämd tid för att äta frukost som serveras och senare ta sig till skolan, väl hemma från skolan ska den utföra sina vardagliga uppgifter som städ, tvätt eller matlagning i vissa fall. Mellan dessa vardagssysslor ska det finnas tid för behandling, det här sker inte dagligen men oftast någon dag i veckan. Behandling

kan vara att prata med psykolog eller med behandlingsansvariga på enheten. På kvällen brukar det finnas en bestämd tid då enheten stänger de allmänna utrymmena och då behöver ungdomen vara inne på sitt rum, när denne väl är inne på sitt rum så bör ungdomen sova men ansvaret ligger endast hos ungdomen för att se till att sova - personal får inte gå in i ungdomens rum utan samtycke för att se till att ungdomen är vaken eller inte.

1.3 Problemformulering

Enligt Kazdin (1977) är teckenekonomi något som har använts i flera årtionden, även århundraden, men med andra benämningar och i andra syften. Kazdin nämner även att ett program kan se olika ut beroende på var, vem och i vilken kontext som programmet är utformat till och vilka som ansvarar för bevakningen att programmet följs upp, det här kan leda till subjektiva tolkningar om hur programmet ska sättas i verket. Hur effektiv teckenekonomi är för att motivera ungdomar i ett HVB-hem är därför svårt att avgöra, det finns inte tillräckligt med forskning för att dra en slutsats om teckenekonomiprogrammet är orsaken till ett förändrat beteende eller om beteendeförändringen endast är kopplat till andra strategier och faktorer. En studie som gjordes i Lund där Engqvist och Nilsson (2014) intervjuar personal om deras upplevelse kring arbetet med teckenekonomi gav blandade svar, personal upplever i den studien att det har en positiv effekt på ungdomarna men att det finns negativa aspekter som kommer beskrivas i följande underavsnitt.

1.3.1 Empiriskt problem

Ett av de empiriska problemen som uppstår vid användandet av teckenekonomi är att programmet utförs i en social kontext där övervakarna - personalen på HVB-hemmen i detta fall - är något som är roterande, vilket medför subjektivitet i bedömningen av utförda aktiviteter i teckenekonomiprogrammet, på grund av personalens skilda relationer till vardera ungdom och den enskilda personalens uppfattning av vad något som exempelvis anses vara "ett städat rum". Engqvist och Nilsson (2014) kommer i sin studie till en slutsats, efter intervjuer med personal på ett HVB-hem som arbetar med teckenekonomi, att personalens egna åsikter många gånger påverkar resultaten av "poängen" som delas ut i programmen. Det här kan leda till att ungdomar tänjer på gränserna och reglerna som är formade i programmet och köpslår med personalen genom att använda personalens individuella uppfattning gällande programmet för att spela ut personalen mot varandra och i sin tur äventyra syftet och användningen av teckenekonomi-programmet. Att hålla en gemensam front är inte en enkel uppgift.

Ett annat problem är att ungdomar kommer från olika socioekonomiska bakgrunder och HVB-hemmen har ingen rätt att förhindra föräldrar från att skicka pengar till ungdomarna som i sin tur skapar en obalans i ungdomens vardagsekonomi.

Problemet med att ungdomarna kan få pengar skickade till sig är att pengarna som delas ut på HVB-hemmen veckovis har en proportionerlig effekt beroende på vad marginalnyttan av en ny krona. Det leder till svårigheter att sätta en gemensam gräns som ska passa samtliga ungdomar på hur mycket ett HVB-hem ska dela ut i veckan. Däremot så brukar föräldrar vara samarbetsvilliga och lita på HVB-hemmens bedömning av vad som är en lämplig veckopeng och undviker ofta att skicka pengar till ungdomar.

Från personlig erfarenhet inom arbete i flera olika HVB-hem och teckenekonomi så är det vanligt att utdelning av tecken som går att byta ut till pengar inte är fysiska utan att poängen istället skrivs ner i en lista. Det här verkar vara ett förekommande fenomen på flera ställen och styrks även av Engqvist och Nilsson (2014) där de har varit på flera HVB-hem och intervjuat personal som arbetar på liknande sätt. Poängen skrivs oftast upp i en pärm där själva teckenekonomiprogrammet är nedskrivet som endast personalen har tillgång till i personalrummet och är inte synliga för ungdomarna såvida inte om de gör personalen en förfrågan för att få se deras program. Att göra poängen synliga och lättillgängliga kan möjligtvis vara att föredra då Kazdin (1974) skriver att ha fysiska tecken kan ge ytterligare incitament till utföraren av teckenekonomi att jobba mot förbättring, då den får en visuell återkoppling av dennes prestation.

Kazdin (1974) skriver även att teckenekonomi är något som inte ska användas i form av bestraffning utan endast som förstärkning det för att det ska vara effektivt. Det kan vara positiv eller negativ förstärkning men inte som bestraffning som skiljer sig från negativ förstärkning. Negativ förstärkning innebär att belöna någon genom att ta bort något som den tycker är jobbigt när den har uppnått ett önskvärt resultat i sitt beteende, exempel; en person städar sitt rum som är det målbeteende som vill uppnås - den slipper diska, vilket blir belöningen. Besträffning är dock att ta bort något från ett redan uppnått resultat, exempel; en person har städad sitt rum och blir belönad för det, dagen efter så gör den något icke-önskvärt och då tas belöningen ifrån denna person. Det här visar sig ha en negativ effekt då incitamentet att bli belönad vid uppnått önskat resultat tappar sin trovärdighet hos ungdomen. Besträffning funkar under de omständigheterna att det är tydligt förklarad i skapandet av teckenekonomiprogrammet att det är möjligt att bli bestraffad för ett icke-önskvärt beteende och att det inte spontant händer utanför programmets ramar (ramar och kriterier för ett teckenekonomiprogram förklaras i teorikapitlet), då behöver personalen eller "utföraren" också vara konsistent med bestraffningarna precis som med belöningarna. Spontana bestraffningar är dock något som sker i den dagliga verksamheten på HVB-hem.

1.3.2 Teoretiskt problem

Det finns en stor omfattning av forskning inom området motivation, det här gäller även användningen av teckenekonomi i olika institutioner som skolor och fängelser runtom i världen (Kazdin, 1977). Det finns dock en kunskapslucka för vilken effekt användandet av teckenekonomi i Sverige innefattar (Sveriges Kommuner och Regioner, 2021). HVB-hem är en form av social mötesplats för ungdomar med olika bakgrund så påverkar bland annat deras tidigare socioekonomiska bakgrund den kultur som uppstår på HVB-hemmet som i sin tur påverkar hur effektiva och relevanta olika behandlingsstrategier är, samt i vilken grad som överförbarheten av slutsatser från andra sociala miljöer kan göras.

Majoriteten av forskningen kring teckenekonomi är gjord i USA och då går det inte att direkt tillämpa samma slutsatser i Sverige på grund av sociala och kulturella skillnader. Den främsta forskningen inom teckenekonomi i Sverige som har gjorts rör hur den används i skolor och med barn som är diagnostiserade med en NPF (Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning). Exempel på NPF är ADHD, ADD och Autism. Socialstyrelsens (2021) rapport där de vetenskapliga behandlingsmetoderna som teckenekonomi i Sverige presenteras, så framkommer det att det inte finns tillräckligt med forskning inom ämnet för att komma till slutsatsen att säkerställa om att det ska vara en effektiv metod.

1.4 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att bidra med kunskap rörande användningen av teckenekonomi i HVB-hem i Sverige. Genom att göra en fallstudie som har fokus på ungdomens upplevelse av teckenekonomi där empirin går ut på att låta ungdomen visualisera hur den tror att den kommande veckan kommer att se ut. Det här görs genom att ungdomen själv fyller i ett blankt program om vilka moment över den kommande veckan de tror att de kommer klara av. Intervjuer med personal och ungdomar har även genomförts

- Hur påverkas ungdomens motivation på ett HVB-hem att följa teckenekonomi-programmet om ungdomen själv får planera in den kommande veckan?
- Hur uppfattas arbetet med teckenekonomi av personalen på ett HVB-hem?

1.5 Avgränsningar

Avgränsningar för studien utgörs av följande: HVB-hemmet som studien utförs i är ett HVB-hem som jag själv jobbar på, jag har valt det hemmet bland annat för att jag är sekretessbelagd där, känner till ungdomarna och rutinerna, det underlättar för mig att veta när och hur intervjuerna ska genomföras. HVB-hemmet bosätter och

vårdar pojkar mellan 15–19 år, det är en åldersgrupp som intresserar mig mest. HVB-hemmet ligger i centrala Sverige, det geografiska området har valts för att jag själv bor i det området och det är den mest lämpliga platsen för mig att utföra studien på. Behandlingen på HVB-hemmet är specialiserad i ett specifikt område som fokuserar på en gren inom social träning. Studien kommer att genomföras under loppet av en vecka, det här då jag tror att en veckas studie inte kommer vara för påträngande för ungdomen och undgå någon stridighet mellan studien och ungdomens behandling. Aktuella rättsliga benämningar på placeringarna kommer inte att diskuteras, det finns både SoL-placerade och LVU-placerade ungdomar på boendet, det diskuteras inte då jag anser att den informationen inte bidrar till studiens syfte kring motivation med att fullfölja ett teckenekonomiprogram.

De här avgränsningarna gör att andra typer av HVB-hem som specialiserar sig i områden som; flyktingboenden, boenden för familjer, missbruk och kriminalitet exkluderas från studien.

1.6 Uppsatsstruktur

I uppsatsens första kapitel presenteras en bakgrund till HVB-hem och en förklaring till teckenekonomi och dess användningsområden. Kapitlet förklarar även de ekonomiska förutsättningar och svårigheter HVB-hem står inför i sitt arbete med ungdomar, problem-formuleringen, syftet, forskningsfrågan och avgränsningarna presenteras även här. Uppsatsens andra kapitel inleds med en litteraturgenomgång och går igenom relevanta teorier som uppsatsen kommer att utgå ifrån och avslutas med ett teoretiskt ramverk. I det tredje kapitlet kommer metoden och studiens tillvägagångssätt att presenteras. Det fjärde kapitlet kommer att sammanfatta empirin och med hjälp av det teoretiska ramverket presenteras resultat som analyseras i det femte kapitlet tillsammans med en diskussion. Avslutningsvis presenteras studiens slutsatser i sjätte kapitlet.

2. Teori

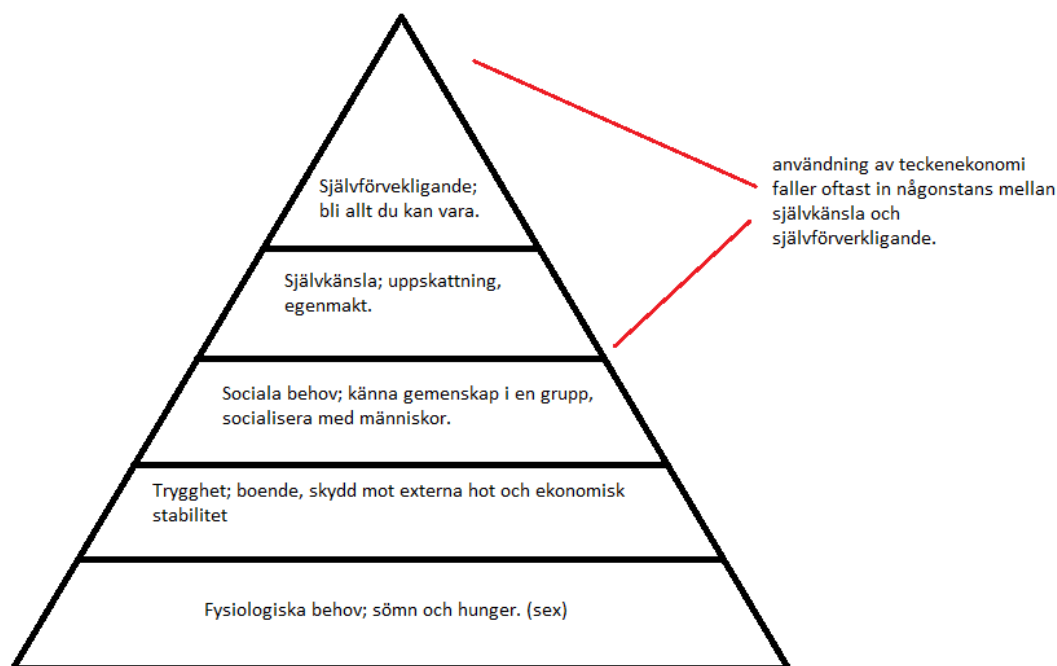
I kommande kapitel presenteras teorierna som studien utgår ifrån och det teoretiska ramverket som förklarar hur de förhåller sig till studien.

2.1 Motivation

Det finns omfattande forskning kring motivation och teorier om ämnet motivation med olika förklaringar till vad som motiverar, allt från individ till organisation. Grant (2008) beskriver motivation som drifter som leder människan till att utföra en viss handling. Dessa drifter kan uppstå från personliga intressen, principer och mål. Ryan & Deci (1985) skriver i sin forskning om den inre och yttre motivationen, att en människa har egna inre drifter - såsom nyfikenhet, utmaningar och personlig utveckling - som leder till handlingar men även andra motivationer som förstärks med hjälp av externa faktorer - såsom belöningar, bestraffningar och sociala förväntningar. Teckenekonomi som är ett centralt begrepp i denna studie kommer från liknande grund av motivationsteori som Pavlovs (1927) forskning kring positiv förstärkning, trots att Pavlovs studier till skillnad från teckenekonomi - som inte bygger på tydliga stimuli - mest handlar om hur stimuli kan leda till att motivera handlingar. Pavlov (1927) och Ryan & Deci (1985) exempel tas upp i detta kapitel för att tydliggöra att forskning kring motivation med hjälp av externa belöningar inte är något nytt utan ett område som länge varit ett forskningsämne. I denna studie har jag valt ut att utgå från tre teorier som kommer att beskrivas mer utförligt i kommande underkapitel, nämligen Maslows behovshierarki, Hawthorne-effekten och slutligen Alan Kazdins utvärdering av teckenekonomi.

2.1.1 Maslows behovshierarki

Abraham Maslow (1943), som är författare till den välkända modellen om behovshierarkin, ger en generell förklaring till hur en människa motiveras i olika stadier, beroende på vilka fundamentala behov som en person (organism) har mättat. I basen av hierarkin har vi de fysiologiska behoven som behöver bli tillfredsställda innan en organism motiveras för att sträva efter något annat och de behoven är främst sömn, föda och sex. Så länge dessa behov inte är tillfredsställda så finns det ingen relevans för en organism att motiveras eller sträva efter något annat än att sova eller äta. Längre upp i hierarkin så kommer trygghet, gemenskap, självkänsla och självförverkligande i respektive ordning och det är i de här aspekterna Maslows teori blir relevant i den här studien.

(figur 1. Maslows behovshierarki)

Maslows behovshierarki är en av de mest välkända teorierna kring motivation (Hein, 2012).

En kort beskrivning av de olika stegen i Maslows behovstrappa görs i följande text och hur de förhåller sig till ämnet motivation i HVB-hem. Maslow använder ordet 'organism(en)' för att beskriva hur individens motivation förhåller sig och ändras i förhållande till behoven, för läsarens bekvämlighet används 'individ(en)' eller 'människa(n)' som ett utbytesord.

De fysiologiska behoven

Som tidigare nämnts: det här gäller sömn, hunger och sex. Maslow (1968) beskriver att om dessa behov inte är mötta så blir resterande faktorer i individens liv antingen helt utan existens eller hamnar långt bort i bakgrunden. De fysiologiska behoven är dock inte dominanta i en människas liv, det är endast i deras frånvaro som de blir dominerande. När en människa har fått äta, haft sex eller precis vaknat ur en god natts sömn så tänker den inte längre på dessa behov, utan strävar efter andra saker. De fysiologiska behoven (utöver sex) brukar oftast vara tillfredsställda på ett HVB-hem, annars blir det en tillsynsprövning av IVO rörande varför en ungdom inte har fått sova eller äta.

Trygghet

Nästa steg i behovshierarkin handlar om trygghet. För att en människa ska ha ett funktionellt liv behöver den trygghet och det innebär skydd mot externa hot, någonstans att bo och stabilitet (Maslow. A, 1943). Skydd mot externa hot kan vara något så simpelt som att ha kläder som håller i bra väder, någonstans att bo eller att individen har tillgång till en plats att vila när natten kommer. Trygghet kan också innebära en stabil ekonomisk inkomst. Det behöver inte vara mer definierat än så, det är väldigt viktigt för en individ att få dessa behov mötta, precis som de fysiologiska behoven är det i frånvaro av dessa saker som organismen tänker på dem - människor tar oftast dessa aspekter för givna när de väl existerar i livet (Maslow. A, 1943). Detsamma gäller för ungdomarna på HVB-hem: de fysiologiska behoven, samt förutsättningar för trygghet, måste finnas för ungdomen, annars kan det komma en anmälning och en tillsynsprövning från IVO. Skillnaden här är dock att trygghet är en känsla och inte lika konkret som de fysiologiska behoven, då en människa kan känna sig otrygg i en trygg miljö och det är subjektivt.

Gemenskap/sociala behov

För att beskriva det tredje steget inleder förklaringen med ett citat från Maslow:

Now the person will feel keenly, as never before, the absence of friends, or a sweetheart, or a wife, or children. He will hunger for affectionate relations with people in general, namely, for a place in his group, and he will strive with great intensity to achieve this goal. He will want to attain such a place more than anything else in the world and may even forget that once, when he was hungry, he sneered at love. [Maslow 1943, s 9].

Det är behovet av närhet, dvs att vi människor trots allt är flockdjur och gruppstillhörighet inte endast är något som vi känner ger oss något extra i livet utan är en del av vår överlevnad, det Maslow beskriver i citatet är att drivkraften är stark nog att den kan leda till att människan glömt att den en gång var hungrig. Oftast bor ungdomen tillsammans med andra ungdomar, det är viktigt för personalen på HVB-hem att försöka skapa en gemenskap i gruppen då det underlättar behandling och skapar en mer trivsamt miljö för ungdomarna.

Självkänsla och självförverkligande

De två sista stegen i behovshierarkin, dvs självkänsla och självförverkligande, handlar inte lika mycket om behov som människan känner vid frånvaro av dem utan behov som människan skapar med tiden. Självkänsla kan exempelvis vara att känna behovet att göra bra ifrån sig på jobbet, känna att man är en bra förälder eller en god partner. Ett behov av självrespekt och respekt från andra människor i ens omgivning står också i centrum här. Till skillnad från de tidigare nämnda behoven är dessa mer ambitiösa medan de fysiologiska, trygghetsbehoven och de sociala behoven i princip är nödvändiga för människans eller organismens överlevnad

medan dessa två behoven mer handlar om att förhöja livskvalitén. Maslow beskriver självförverkligande som “*what a man can be, he must be*” (Maslow. A, 1943, p. s 10)- att vara sitt högsta potentiella “jag” för att må som bäst.

Hur “teckenekonomi” speglas genom Maslows behovshierarki är genom att motivera ungdomen med målsättning och vägledning för en förhöjd självkänsla och självständighet. Teckenekonomin ska vanligtvis skraddarsys efter ungdomens behov: vissa ungdomar som har svårt sociala samspel kan exempelvis ha ett moment där de en gång om dagen ska hälsa på personalen som jobbar på hemmet eller göra en simpel sak som att säga “tack” när de har fått hjälp av någon. Andra ungdomar behöver hjälp att motiveras för sitt självförverkligande, då är det oftast inga stora insatser som krävs, men småsaker som i sin tur ska ändra på ens beteende - som exempelvis att bädda sin säng, vika kläderna efter att ha tvättat dem eller gå på en promenad för att få lite frisk luft som en träningsaktivitet.

I ett HVB-hem så finns det i princip alltid något att äta och sömn är generellt inte ett problem men däremot kan det brista i de följande stegen i Maslows behovstrappa. Många ungdomar har svårt att finna trygghet i ett boende som de inte anser vara sitt hem, en del har svårt att hitta en gemenskap i gruppen, andra brister i sin självkänsla och har svårt att klara av enkla vardagliga uppgifter. Är de grundläggande behoven inte tillfredsställda blir det svårt att motivera en person för självutveckling.

Maslow (1943) menar att beroende på vilka behov som är tillfredsställda så kan uppfattningen om framtiden förändras, han skriver exempelvis att om en trött person ska beskriva hur den ser på sin närmaste framtid så kommer den förmodligen endast tänka på sömn. Frågar man samma person efter att den har sovit så kanske den svarar annorlunda - att den exempelvis behöver äta någonting eller behöver träffa någon för att socialisera.

2.1.2 Hawthorneeffekten

Ett välkänt fenomen inom motivationsteori är den så kallade “Hawthorneeffekten”. Western Electric Company's Hawthorne plant var en fabrik i Chicago som tillverkade telefoner och under 1920-talet var det en grupp forskare som studerade arbetarna under olika experiment och tester. Slutsatserna från experimenten skulle senare bli kända som “Hawthorneeffekten”. Landsberger, som var en av forskarna som deltog i studien om Hawthorneexperimenten, beskriver i sin bok (1959) vilka typer av experiment som utfördes och vilka slutsatser som man kunde dra från dem. Ett experiment som Landsberger beskriver är “the rest pause”-experimentet där arbetarna fick önska hur långa raster de ville ha under dagen, det visade sig att om arbetarna hade kontroll över hur lång rast de skulle ha, oavsett om rasterna som ledningen schemalagt var längre än vad arbetarna själva hade önskat sig, så blev

produktiviteten hos arbetarna oftast högre. Landsberger menar att medarbetarnas arbetsvilja ökade när de själva fick bestämma sina raster även på bekostnad av längden på rasterna.

Ett av de mest välkända experiment och förmodligen det enklaste sättet att beskriva och förstå Hawthorneeffekten var ett experiment där forskarna manipulerade ljuset i fabriken hos en försöksgrupp och jämförde produktiviteten med en kontrollgrupp. Dessa ljusexperiment gjordes under en lång period på över två år och skedde i flera etapper (Landsberger, 1959). Kortfattat visade det sig att oavsett om forskarna justerade så att det blev ljusare i rummet eller om det blev mörkare ökade produktiviteten hos medarbetarna (Bakka, et al., 2006) (Landsberger, 1959).

Forskarna kom fram till flera slutsatser genom denna studie, för att nämna några så kom forskarna med hjälp av analysen fram till slutsatser som bland annat (Bakka, et al., 2006, p. 174):

- Individer i grupper bildar statussystem som fungerar styrande på systemet.
- Grupptillhörighet och ställning i gruppen motiverar individen starkt.
- Grupper kan bilda arbetsnormer (produktionsnormer) som går emot de krav organisationerna ställer på produktivitet. Normerna upprätthålls av olika typer av sanktioner i gruppen.

och slutligen den slutsats som är mest relevant för denna studie att:

- Experiment med människor i arbetslivet har följdverkningar utöver de variabler som manipuleras. Personerna blir i hög grad påverkade av själva experimentsituationen. Detta kallas Hawthorne-effekten.

Det är i relation mellan övervakare och den övervakade där produktiviteten kan komma att ändras och inte endast i de förändrade variablerna. Landsberger (1959) skriver att en slutsats som kunde dras från experimenten var att det är när en individ är övervakad som motivationen till arbete förändras och inte endast när en variabel - som förändring av ljus - som påverkar motivationen. Det här kopplas tillbaka till frågeställningen då de ungdomar som deltar i denna studiens empiri kan ha en påverkan på sin motivation endast av själva övervakningen som medföljer av deltagandet.

2.1.3 Alan Kazdin - Token economy.

Kazdin (1977), som har gjort en utförlig utvärdering av teckenekonomi, skriver i sin rapport att det finns fyra grunder och kriterier som är centrala för ett fungerande program med teckenekonomi, kriterierna är: tecknets form, tecknets "handelsvärde", samt regler och målbeteende.

Tecknets form - Det är viktigt att det är tydligt för personen som teckenekonomin mottagaren att den vet vad som representerar ett tecken, att personen vet när ett tecken ska delas ut och hur det ska delas ut. Ett tecken kan vara en guldpeng, en

stjärna eller en tändsticka - det viktiga är att det är tydligt för mottagaren att den vet vad dessa representerar.

Tecknets handelsvärde - Att det är klarlagt och självklart att det inte är själva poängen eller "tecknet" som är den slutliga belöningen utan att de går att byta ut mot något annat — något som anses vara av mer värde för personen. Exempel kan vara pengar eller en fritidsaktivitet.

Regler - Vilka regler som alla parter behöver förhålla sig till. Reglerna kan vara individbaserade regler eller generella regler som gäller för alla på en viss enhet. Det viktigaste är att reglerna är tydliga så de är enkla att följa. Exempel på en regel kan vara hur utbytet av tecken till belöning sker och under vilka förutsättningar de ska ske.

Målbeteende - Vad syftet med själva teckenekonomin är, vilket beteende som vill formos och hur beteendet ska nås. Det är viktigt för individen att den får det tydligt förklarad för sig för att det ska vara effektivt eller överhuvudtaget fungera. Målen bör ha identifierats i förväg innan programmet har satts igång, det är viktigt med tydlighet inte bara för personen som är målobjektet men även för utföraren.

Kazdin (1977) skriver i sin rapport om "*token economy*" - teckenekonomi på svenska - i vilka olika områden och kontext som teckenekonomi har använts och hur den fungerar. Teckenekonomi har funnits i olika former genom historien, belöningsystem kan spåras tillbaka ända till antika Grekland (Kazdin, 1977) och har fortsatt användas även idag. Begreppet "teckenekonomi" myntades under 1800-talet och det användes frekvent i USA under den perioden, den har dock förändrats med tiden. Under 1800-talet användes teckenekonomi mest i skolmiljöer och omfattades inte endast av belöningar som det oftast görs i dagsläget men även bestraffningar (Kazdin, 1977).

Teckenekonomi har, som tidigare nämnts, använts mycket i skolmiljöer under de tidigare faserna av behandlingsmetoden men har med tiden implementerats i andra miljöer som fängelser, ungdomsvård och andra hälsoinstitutioner (Kazdin, 1977). Teckenekonomi används och grundar sig mest i att försöka förändra någons beteende med hjälp av externa belöningar. Belöningarna delas ut när någon har uppnått ett önskat resultat genom någon form av handling som leder till ett målbeteende, exempel på hur ett teckenekonomiprogram kan se ut kommer nedanför det fjärde kapitlet. Belöningarna kan vara i form av olika *polletter eller tecken* (därav ordet "*token*" på engelska) som mottagaren kan byta ut mot saker eller aktiviteter som den vill delta i eller så kan belöningen vara rent monetärt. Kazdin (1977) skriver att samtida teckenekonomiprogram härstammar från principerna och metoderna från klassisk betingning (Pavlov, 1927). Klassisk

betingning går hand i hand med positiv förstärkning, med hjälp av positiv förstärkning går det att förändra ett beteende. Kazdin skriver även att det var långt innan forskning kring klassisk inlärningsteori var så omfattande när institutioner som fängelser och skolor använde positiv förstärkning för att uppnå önskade målbeteenden.

Kazdin (1977) skriver även att i många situationer gällande belöningsystem behöver belöningen inte vara något konkret utan att förstärkningen kan vara i form av beröm eller en tillrättavisning. Beröm för en bra handling uppmuntrar mottagaren att fortsätta med det beteendet och bör ges omedelbart efter handlingen. Beröm brukar vara mer effektivt än en tillrättavisning då det uppmärksammar det positiva i en persons handling men det har även visat sig vara lika effektivt att tillrättavisa någon för att uppnå önskat beteende beroende på situation. Kazdin beskriver vidare att en tillrättavisning därför kan ses som en positiv förstärkning men att det är osannolikt att referera till det som en belöning. Det går alltså att dra en slutsats att alla positiva förstärkningar inte är synonyma med belöningar (Kazdin, 1977). Ett exempel på när en tillrättavisning är effektiv - en förskollärare säger "sluta upp med det!" när ett barn drar i ett annat barns hår - det här då barnets beteende får en direkt respons och förhoppningsvis slutar med att dra folk i håret i framtiden.

För att maximera effekten av en förstärkning bör den om möjligt ges omedelbart efter önskat målrespons. Om förstärkningen inte kommer i samband med beteendet finns risken att en ny handling kommer emellan tidigare målrespons som är menad att förstärka vilket kan göra så att förstärkningen förknippas med fel handling. Kazdin (1977) menar att det bästa sättet att arbeta med teckenekonomiprogram är att börja med omedelbara belöningar efter den önskade målresponsen till att i senare faser när det önskade beteendet är mer utvecklat gå över till fördröjda positiva förstärkningar. Beteendet blir då inte direkt kopplat till omedelbara konsekvenser utan besitter ett långvarigt beteendemönster (Kazdin, 1977).

Ett exempel på hur en handling kan belönas med hjälp av belöningar för att främja ett önskat beteende:

Social behavior of psychiatric patients has been successfully altered using other reinforcers than tokens. For example, Kale, Kaye, Whelan, and Hopkins (1968) developed greeting responses (e.g., "Hi" or "Hello, Mr. [staff member's name]") in three chronic schizophrenic patients who rarely interacted with staff or peers. Using cigarettes as a reinforcer, staff reinforced greeting responses. (Kazdin, 1977, pp. 90-91)

2.2 Teoretisk ramverk

Som tidigare nämnt är motivation ett brett ämne och det är möjligt att beskriva genom flera olika utgångspunkter och teorier. Anledningen till att jag har valt att utgå från Maslows behovshierarki, Hawthorneeffekten och Alan Kazdins kritiska granskning av teckenekonomi är relevansen till en persons förhållning till hur motiverad den är till att agera i kontexten som präglar studien. Maslows behovshierarki används bland annat för att undersöka att ungdomarna som bor på HVB-hemmet har sina grundläggande behov tillräckligt tillfredsställda innan de förväntas utföra handlingar som inte anses vara lika nödvändiga. Jag känner att det är faktorer som behöver säkerställas då ungdomarna på HVB-hemmet relativt till ungdomar som bor med sina föräldrar lever i en pressad situation som kan kännas otrygg. Då studien, som förklaras mer i kommande kapitel, inte kommer ändra några större variabler utan till största del innehålla intervjuer kommer den potentiella förändringen i motivation hos respondenterna delvis förklaras med hjälp av Hawthorneeffekten. Med hjälp av Kazdins (1977) recension av teckenekonomi ska användandet av teckenekonomi som uppstår i studien jämföras med hur Kazdin beskriver hur den bör användas för att motivera och främja målbeteenden.

3. Metod

I detta kapitel kommer metoden som används i denna studie och tillvägagångssättet beskrivas, samt hur den insamlade empiriska data kommer att tolkas och tydas. Kapitlet ska ge läsaren en förståelse för hur studien har genomförts och ge studien en högre trovärdighet och studiens grad av replikerbarhet, etiska frågor kring empirin tas även upp.

3.1 Litteraturgenomgång

Litteraturgenomgången har genomförts utifrån tidigare teorier inom motivation. Enligt Bryman & Bell (2022) så stärker litteraturgenomgången trovärdigheten i en studie och det är i det syftet som den görs i den här studien. Det teoretiska ramverket formas av teorier inom motivation, i synnerhet de som har tagits upp i teorikapitlet, jag har därefter kompletterat de renodlade motivationsteorierna med forskning kring teckenekonomi. Vid litteratursökningen använde jag bl.a. sökord som *positiv förstärkning, motivation, NPF-nedsättning statistik i HVB-hem, teckenekonomi, HVB-hem, belöningsystem, teckenekonomi på HVB-hem* och *poängsystem* i försök att hitta information om tidigare forskning samt hur den nuvarande kunskapen ligger inom dessa ämnen. Artiklarna som har använts som referenser i studien och där litteratursökningen har gjorts har varit på databaserna; Google, Google Scholar, Uppsala Universitetsbibliotek och SLU Epsilon. Jag har till min största förmåga försökt använda de mest lämpliga och relevanta artiklarna för studien.

3.2 Kvalitativ ansats

Vid val av forskningsansats så finns det två primära infallsvinklar man kan använda sig av, nämligen en kvalitativ ansats eller en kvantitativ ansats. Den kvantitativa ansatsen använder sig vanligtvis av stor insamling av data genom enkäter eller observationer av naturen och är en ansats man oftast använder vid teoriskapande med fokus på siffror (Bell, et al., 2022). I den kvalitativa ansatsen är fokus mest på ord och sociala interaktioner där forskarens uppfattning av verkligheten möjligtvis kan påverka analys av data, forskaren är även det huvudsakliga instrumentet av insamlingen av data vilket också påverkar analys av data (Bell, et al., 2022). Till skillnad från kvantitativ forskningsansats som är en deduktiv ansats vilket innebär teoriskapande är kvalitativ forskningsansats en induktiv ansats. Datainsamlingen är en observation från verkligheten och utgår från det teoretiska ramverket för att dra generella slutsatser (Bell, et al., 2022).

Då insamlandet av empirin sker i en social miljö och är baserad på intervjuer samt författarens interaktioner med vardera individ är det viktigt för mig att vara flexibel med mina frågor, respektfull och ta hänsyn till ungdomens välmående - inte endast

för att jag anser att det är etiskt korrekt att göra så men även för att jag tror att det tillvägagångssättet kommer att ge bäst resultat.

3.3 Tillvägagångssättet vid insamling av empiri och urval

I den här studien använder jag mig av tre olika metoder för att samla in data. De tre metoderna kommer att vara intervju med ungdomar, personal och utöver intervjuer skapas en *replika* (bilaga 1) av teckenekonomiprogrammet för vardera ungdom som deltar i studien.

Replikan som är identisk med ungdomens teckenekonomiprogram kommer att användas som ett styrmedel för intervjuerna. Replikan ska hänga i ungdomens rum och fylls i av ungdomen i förhand för den kommande veckan, tanken är att de ska fylla i de moment i teckenekonomin som de tror att de kommer att klara av den kommande veckan. Det är även replikan som jag bland annat kommer att använda mig av när jag analyserar data. Replikan kommer utöver detta att användas som en riktlinje i intervjuerna att jämföras med originalet som finns i personalrummet i slutet av studien för att se om originalet och replikan skiljer sig i antalet ifyllda avklarade moment. Replikan ska även användas för att jämföras med de fyra föregående veckorna i teckenekonomiprogrammet för vardera ungdomen för att se om det finns några skillnader i antalet avklarade moment.

Till ungdomarna kommer jag att använda mig av ostrukturerade intervjuer med förutbestämda teman (bilaga 2) - vi kommer bland annat börja med att prata om hur ungdomen mår och senare gå in på ämnesfrågorna. Intervjuer sker vid tre olika tillfällen över en vecka där temana för intervjufrågorna delvis utgår från de valda teorierna. Vid det första tillfället ska jag säkerställa hur deras behov är mötta, andra tillfället kommer frågorna kretsa runt prestation och hur de känner inför att planera kommande veckor i programmet och det tredje tillfället kommer handla om frågor kring känslor om teckenekonomi, de utgångspunkterna reflekterar de valda teorierna för studien. Anledningen till att jag använder mig av ostrukturerade intervjuer och inte något mer formellt som exempelvis semistrukturerade intervjuer - där respondenten får möjlighet att förbereda sig på sina svar och behöver hålla sina svar inom ramarna av ett visst ämne - är för att det ger mig friheten att känna av respondenten och leda intervjun dit jag eller respondenten vill (Bell, et al., 2022). Ostrukturerade intervjuer anser jag även vara mer passande i den kontext som studien befinner sig i, placerade ungdomar på HVB-hem befinner sig enligt mig i en utsatt situation och att kräva genomtänkta och välformulerade svar tror jag kan sätta respondenten i en pressad situation vilket jag vill undvika. Jag vill att ungdomen ska känna att det här är något som är intressant och inte något som är tyngande - jag tror att intervjuerna blir bättre om ungdomen får känna sig avslappnad under

intervjun så att ungdomen inte känner sig alldeles för bevakad. Intervjuerna görs även på ungdomens eget rum på boendet så att ungdomen får känna sig så trygg som möjligt och att vi inte blir störda av andra människor eller andra element. Intervjuerna kommer att kompletteras med hjälp av replikerna av ungdomens teckenekonomiprogram som är skapade för studien, replikan kommer även att delvis styra hur konversationen mellan mig och respondenten kommer att se ut. Varje deltagande ungdom kommer att bli intervjuad på tre olika tillfällen, en gång i början av studien, en gång i mitten och en gång i slutet av studien. Jag antecknar konversationen på min dator med hjälp av korta texter mellan mig och respondenten med deras tillåtelse och skriver rent samtalet med viktiga samtalspunkter snabbt i efterhand.

Gällande intervjuer med personal kommer de att vara semistrukturerade intervjuer (bilaga 2) med fokus på frågor gällande personalens egen uppfattning kring teckenekonomi. Jag tänker fråga om deras uppfattning kring teckenekonomi och vilka svårigheter som uppstår när man jobbar med det. Om de tror att teckenekonomi är nödvändigt för att motivera ungdomarna på boendet för att uppnå de uppsatta målen och om det finns möjlighet för förbättring kring användandet av teckenekonomi. Jag väljer att intervju två *behandlingspedagoger* - personer som är "på golvet" på HVB-hemmet och jobbar med de vardagliga arbetsuppgifterna och har närmast arbete med att fylla i och godkänna momenten i teckenekonomiprogrammen. Jag börjar med att ställa inledande frågor där intervjupersonen får berätta lite mer om sig själv och följa upp med uppföljningsfrågor för att senare gå vidare till mer direkta frågor som huvudsakligen berör teckenekonomi. Jag kommer att försöka undvika ledande frågor för att hålla en öppen konversation kring samtalsämnen (Bell, et al., 2022).

3.4 Etik

Bell et al (2022) lyfter fyra etiska grundprinciper inom forskningsetiken, nämligen att forskaren bör ta hänsyn till respondentens *skaderisk*, *samtycke*, *integritetskränkning* och sista principen som berör författarens ansvar att ge en *äkta och transparent* beskrivning av studiens syfte. Alla som deltar i studien har gett samtycke och ungdomarna samt personal som intervjuas kommer inte att kunna identifieras i studien med deras riktiga namn så att de förblir anonyma, därför ska ungdomarna få möjligheten att välja ett valfritt namn som de vill bli identifierade som över studiens gång. Det här görs för att ungdomarna inte ska hamna i någon hälsorisk då de redan befinner sig i en relativt känslig situation men även så att deras integritet håller sig intakt, eftersom en stor del av verksamheten i HVB-hem är sekretessbelagd och anonymiteten förhindrar att sekretessen ska brytas. Gällande personalens anonymitet så ger jag dem möjligheten att själva välja om de vill att deras namn ska användas i studien, ungdomarna fick inte den möjligheten

överhuvudtaget. Gällande studiens transparens så får ungdomarna som intervjuas till en början veta att det här är en studie som görs på universitetsnivå och att frågorna jag ställer kommer att kretsa kring effektiviteten, användandet och känslorna kring teckenekonomi men jag tänker undvika ordet "motivation" under intervjuerna. Personal som intervjuas ska få full information av studien redan vid första kontakten, alltså att motivation kopplat till teckenekonomi är huvudämnet som jag studerar om, det här då deras roll i studien är att ge sin ärliga uppfattning gällande teckenekonomi och jag anser att det blir lättast för dem att göra det om de vet vad frågeställningen och syftet med studien är.

4. Empiri

Följande kapitel presenterar HVB-hemmet Rejoice där studien tar plats. Datainsamling från intervjuer samt hänvisning till replikan som genomfördes av ungdomarna beskrivs även efter presentationen.

4.1 Presentation av HVB-hemmet “Rejoice”

Rejoice, som är ett påhittat namn till HVB-hemmet som studien utfördes i, är ett HVB-hem som har varit verksamma de senaste fem åren. De befinner sig i Uppsala kommun och driver ett HVB-hem för pojkar mellan 15 och 19 år. Under perioden som studien utfördes så var det sju ungdomar som bodde på enheten. På enheten jobbar det dagligen tre behandlingspedagoger, två som sover över på enheten på nätterna och en som jobbar kvällstid. Det finns mat, aktiviteter och annat för ungdomarna att ta del av. Utöver fritidsaktiviteter så erbjuder Rejoice specialiserade behandlingar, dessa behandlingar förväntas ungdomarna att ta del av så att de får möjligheten att rehabiliteras och vårdas på bästa möjliga sätt. Rejoice har utöver de tre som jobbar på golvet dagligen (behandlingspedagogerna) på enheten även behandlingsspecialister varannan dag på enheten som ansvarar för planeringen kring den övergripande behandlingen samt en anställd psykolog som ungdomarna och personal kan prata med som dagligen är på enheten. Ungdomar förväntas att tre gånger i veckan ta del av gruppbehandlingar, som samtliga ungdomar på enheten ska vara deltagande i och enskilda behandlingar minst en gång i veckan tillsammans med behandlingspedagoger och psykolog. Behandlingarna är i form av intervjuer och rollspel med personal eller diskussioner tillsammans med andra ungdomar där de går igenom olika scenarion och hur deras åsikter kring olika samtalsämnen är. Teman i behandlingarna kan vara allt från hur en människa förväntas att bete sig i skolan eller på internet till vilken mat som är bäst att äta eller hur man sparar pengar på bästa sätt. Grundarna till Rejoice har länge själva arbetat inom vård, bland annat på HVB-hem men även på andra behandlingsenheter som Statens institutionsstyrelse (SiS). Deras vision är att genom de kontinuerliga behandlingarna med ungdomarna och stöd i vanliga vardagsmoment hjälpa de vidga deras perspektiv i samhället för att främja möjligheten till ett liv i trygghet.

4.2 De sex ungdomarna

På Rejoice kallar de sin teckenekonomi för *Ringsystemet*, det är ett annat namn till samma koncept, ungdomarna får "ringar" utdelade som tecken. Ungdomarna fick möjligheten att fylla i hur de trodde att den kommande veckan skulle se ut för de i deras teckenekonomiprogram. De fick en blankett som är en replika av deras teckenekonomi som de skulle fylla i. På Rejoice finns inga individuellt anpassade teckenekonomin och alla som bor på enheten har möjlighet att samla på sig lika mycket poäng under en vecka och momenten är densamma för samtliga ungdomar. Såhär ser ett teckenekonomiprogram ut på Rejoice:

Tabell 1: Replika som ses i bilaga 1, tabellen visar hur programmet på Rejoice är format. Den visar även hur ungdomarna fyllde i inför den kommande veckan (v.18).

Replika v.18	Måndag		Tisdag		Onsdag		städ	Torsdag		Fredag		Lördag		Söndag		städ	tot.
	fm	em	fm	em	fm	em		fm	em	fm	em	fm	em	fm	em		
Anton	X	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	X	O	O	O	O	14
Ghost	O	O	X	O	O	O	O	O	O	X	O	O	O	X	O	O	13
Blixten	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16
Benzema	O	O	O	O	O	O	O	O	O	X	O	O	O	O	O	O	15
Anders	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16
Jay	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16
Sammanlagd poäng från samtliga ungdomar.																	90

Text från originalprogrammet på Rejoice som ger en förklaring för vad **fm**, **em** och **städ** innebär.

fm: För att tjäna in första ringen för dagen: Du ska vakna vid utsatt tid och delta på morgonmötet, du ska även följa ditt individuella schema fram till kl 16.00

em: För att tjäna in andra ringen för dagen: Från kl. 16.00 till läggdags ska du följa ditt individuella behandlingsschema och delta på kvällsmötet. Du ska vara inne på ditt rum vid utsatt tid för läggning samt inte gå ut från rummet under natten, förutom vid de tillfällen då du måste gå ut för att besöka toaletten eller dricka vatten.

betalning: veckopengen delas ut på söndagar, beloppet baseras på hur många ringar du har tjänat in under veckan som gått. Varje ring du tjänar in får du 15 kr för, fullt antal under en vecka ger dig 210 kr.

städ: Varje gång du städar ditt rum och ditt städrområde på veckans två städdagar får du ytterligare 45 kr per tillfälle.

Utöver dessa moment finns även något som kallas för “kökstjänst” som en enskild ungdom varje vecka har ansvar över, det är ett roterande schema. Att utföra kökstjänst innebär att göra rent i köket, plocka ur disk och duka fram när det ska ätas. Det är möjligt att tjäna in ytterligare 150 kr för alla avklarade moment i kökstjänst, dvs motsvarande 15 kr per dag i veckan samt en städdag i köket som motsvarar 45 kr till en totalsumma på 150 kr. På Rejoice har de ett basbelopp på 100 kr, de här delas ut oavsett antalet avklarade moment.

Eftersom Rejoice kallar sin teckenekonomi för “ringsystem” kan utbytesord användas i följande text. Poäng som delas ut i programmet kan ibland skrivas som “ring(ar)”, teckenekonomi som ‘ringsystem’ eller ‘program’ och ett ‘kryss’ innebär ett icke-avklarat moment. Replikorna som följande intervjuer hänvisar till finns i bilaga (bilaga 1) och teman till intervjuerna finns i bilagan (bilaga 2).

4.2.1 Anton

Inför veckan som studien skulle pågå under så valde Anton att fylla i sin replika att han skulle klara av alla moment förutom två inför kommande vecka, vilket var måndag förmiddag och lördag förmiddag.

Jag brukar vara för trött på måndagar och på lördagar är det helg så då vill jag helst sova ut, därför tror jag att det blir kryss där.

Anton går i högstadiet och praktiserar på restaurang tre dagar i veckan. Under vår första intervju berättar Anton att han sover hyfsat bra och går upp tidigt på morgnarna, trots det kan han vara lite trött om dagarna, känner att hans energinivå ökar på kvällarna de dagar han inte praktiserar. Han känner att han inte har några större problem gällande sin kost och kommer bra överens med de andra ungdomarna i gruppen. Anton tycker att boendet är en trygg plats för honom. För Anton är det inte jätteviktigt att klara alla moment i sitt program då han påstår att han inte är så beroende av pengarna som delas ut, hade summan varit lite högre så hade det varit mer betydelsefullt. Anton hade efter vår första intervju redan klarat av ett moment mer än vad han själv hade trott sig klara i förhand. Anton uppger att han tycker att teckenekonomi är ett fungerande koncept för honom, det hjälper honom att få struktur på sin vardag och pengarna som delas ut fungerar som en bra motivator för honom att utföra vardagssysslor. Han tycker att det var bra att få planera in den kommande veckan på förhand såsom det gjordes i studien för då “blir man även motiverad att uppnå sina egna mål”.

4.2.2 Benzema

Benzema, som är en gymnasieelev, fyllde i att han skulle klara av alla moment under kommande veckan förutom ett och det var lördag förmiddag. När jag frågade honom om varför han inte tror att han kommer klara av det momentet så säger han

att det är på grund av att det är helg och att han förmodligen kommer att vara trött. Under vår första intervju så nämner Benzema att han tycker att han sover bra på nätterna och håller en balanserad energinivå under resten av dagen, ibland kan han känna sig lite trött på morgonen. Han säger att han äter två gånger om dagen men inte känner sig hungrig alls, kommer bra överens med de flesta i gruppen som bor på boendet. Vissa personer kommer han bättre överens med än andra men han känner sig inte på något sätt utanför gruppen, ibland kan han dock sakna sina gamla vänner utanför boendet som bor i hans hemstad. Benzema känner sig trygg på boendet. För Benzema är det viktigt att klara många moment men inte alla, han säger att inte klara av alla moment förutom tre skulle kännas som ett misslyckande och det är där han drar sin egen gräns. För Benzema är den största motivationen pengarna som kan förloras om man inte klarar av alla moment. Benzema kunde tyvärr inte ställa upp på den tredje intervjun där jag ställde frågor om vad han tyckte om ringsystemet och vilka belöningar som hade fungerat som motivation utöver pengar.

4.2.3 Blixten

Blixten som går andra året på gymnasiet fyller i att han kommer klara av samtliga moment den kommande veckan, jag frågar honom inte om varför han tror det utan ger honom positiv feedback, Blixten verkar ganska självsäker på att han kommer klara alla moment. Blixten sover bra på nätterna och håller en balanserad energinivå över resten av dagen. Han äter samtliga måltider under en dag och uttrycker även att han känner sig tryggast när han befinner sig på boendet. Han känner sig som en del av ungdomsgruppen som bor på boendet. Gällande programmet så känner Blixten att det är viktigt för honom att klara av alla moment, för honom är det inte endast pengarna som är det viktiga utan han säger även att det är "en skön känsla" och att "man känner sig bra" när man klarar av alla moment. Nämner även att han inte vill ha fler än två misslyckade moment under en vecka. Blixten tycker att ringsystemet är bra, det hjälper honom att få struktur på sin vardag. Det hade varit svårare för honom att få in rutiner i sin vardag om det inte fanns något system som motiverade honom att prestera och följa upp med sina behandlingar. Han påstår även att hans prestation matchar utdelningen och att systemet verkar intakt, tycker även att pengar är en bra motivator och skulle inte vilja byta ut det mot något annat.

4.2.4 Anders

Anders går i högstadiet har fyllt i att han klarar av samtliga moment i sitt program den kommande veckan. Han säger att han sover bra på nätterna och är pigg om dagarna, han äter som han borde - alltså flera måltider om dagen - och han är en av de få ungdomarna på enheten som tränar minst tre dagar i veckan. Anders påstår att han kommer bra överens med gruppen men skrynkler med ansiktet när jag frågar om gemenskapen inom gruppen, han säger att han inte har något emot att vara för

sig själv utan trivs att vara själv. För Anders är det viktigt att klara alla moment för att visa att man verkligen kan göra det, pengarna är inte den primära faktorn för honom, däremot säger han även att för honom är det viktigt att inte få fler än två misslyckade moment under en vecka - han förklarar dock inte varför han väljer just det antalet. Gällande att planera eller förutse sin kommande vecka inom teckenekonomiprogrammet så tror Anders att det inte är en bra idé, han tror att man klarar fler moment när personalen säger åt ungdomarna hur det ligger till och vad som krävs för att klara alla moment. Han tror att det beror på att om man själv skulle planera hur många moment i veckan man tror att man klarar så skulle det bli så att man är för snäll mot sig själv och "planerar in" misslyckade moment. Anders tycker att ringsystemet är fungerande då det ser till att ungdomarna på boendet sköter sina sysslor och deltar i behandlingarna. Han tycker även att ringarna som delas ut matchar i korrekt förhållande till prestationen som utförs över en vecka och skulle inte vilja ha något annat som belöning än pengar.

4.2.5 Jay

Jay fyller i samtliga moment i sitt program, till skillnad från resten av ungdomarna så har Jay även kökstjänst denna vecka som har förklarats på sida 22 och det momentet har varje ungdom två veckor i rad på ett rullande schema. Poängen i kökstjänst räknas inte med i studien men klargörs för läsaren för att förstärka studiens pålitlighet (Bell, et al., 2022) då risken finns att kökstjänst kan ha en effekt på andra moment i programmet. Jay nämner att han känner sig trött om dagarna och att det beror på sömnproblem och inte kan sova på nätterna, det här sömnproblemet existerade inte innan han flyttade till HVB-hemmet säger Jay. Jay äter inte heller så bra, det finns dagar där han endast äter chips och choklad och andra dagar där han endast äter middag, han kan inte riktigt förklara varför han varken sover eller äter som han borde göra. Han känner att han ibland kommer överens med gruppen men inte alltid, vissa personer kommer han enklare överens med men andra inte alls, det här skiftar även från dag till dag - vilka som går att vara med och vilka som inte går, Jay känner inte att han är helt med i gruppen.

När jag frågar om vikten av att klara momenten svarar Jay;

Det är viktigt för mig att klara alla moment, det är min veckopeng och jag vill inte bli av med dem, det är viktigt så att jag kan spara pengarna till märkeskläder

Jay säger även att hans maxgräns på oavklarade moment är fem eller sex "kryss" i veckan, skulle Jay hamna över den tröskeln så "*skulle jag helt enkelt göra bättre ifrån mig*". För Jay är det viktigare att klara sin behandling än något annat så att han kan "komma härifrån". Jay tycker att ringsystemet är ett bra system för att få struktur i sin vardag på HVB-hemmet. Han tror inte att det finns någon skillnad på

prestation om det skulle vara så att man planerar den kommande veckan i förhand. Jay säger att prestation inte alltid matchar resultat i teckenekonomiprogrammet,

Ibland kan jag få ringar för saker som jag inte har klarat av och jag tror att det beror på att jag har ett bra beteende i andra områden just de dagarna.

Gällande andra motivatorer utöver pengar så vet han inte vad som skulle kunna vara ett bättre alternativ.

4.2.6 Ghost

Inför ifyllningen av replikan så verkar Ghost väldigt engagerad och tänker noga igenom vilka moment han tror att han kommer klara av och vilka han inte kommer att klara av. Ghost är den äldsta ungdomen i gruppen och den som har varit bosatt i boendet längst. När jag frågar honom om varför han har fyllt i som han har gjort så har han en tydlig bild på hur han tror att sin kommande vecka kommer att se ut, till exempel så nämner han att han kanske missar ett moment på grund av en hemvistelse, ett annat för att han brukar vara trött just den dagen eller ett annat för att han inte vill sätta ribban alltför högt och tänker "realistiskt". Ghost säger att han sover rätt så bra men brukar alltid vara trött, blir piggare på kvällarna än vad han är på dagarna, påstår att han inte äter mat överhuvudtaget, varken hemma eller i skolan - trots att den första intervjun gjordes medan han åt mat. Han säger att det är mest aptitbrist som gör så att han inte äter så mycket mat. Ghost påstår att han är ledaren i gruppen och kan prata med vem som helst - alltså känner han sig inte utanför alls. För honom är det inte så viktigt att klara alla moment då han har mycket pengar, men han säger även att det är viktigt att klara programmet för att visa att han klarar av det.

Skulle jag få fem eller sex misslyckade moment så hade jag varit missnöjd, och då hade jag börjat anklaga personalen för att ha gjort fel.

Den största anledningen till att fem eller sex misslyckade moment är hans maxgräns är för att efter så många misslyckade moment så hamnar man under 200 kronor i veckopeng och det vill han inte. Det viktigaste att uppnå just nu i livet för honom är att göra klart alla behandlingar för att få komma "häriifrån". Ghost tror att det finns en skillnad med att få planera in den kommande veckan till att inte göra det. Han tror att det finns fördelar med det, att själv få förutse den kommande veckan då man enklare kan följa upp och sätta upp mål som går att klara av och på så sätt klara av fler moment i programmet. Ghost tycker om ringsystemet för att det är ett fungerande verktyg. Problemet med ringsystemet är att det är otydligt, han påstår att han ibland kan få kryss i de moment som han har klarat av och en ring i moment han inte har klarat av. Det är ett inkonsekvent system, menar Ghost. Inget annat än

pengar som belöning skulle fungera för allt annat går att köpa med pengar säger Ghost, pengar är alltså en bra motivator för honom.

4.3 Personalen på Rejoice

Två behandlingspedagoger intervjuades i studien, de ville vara anonyma och kommer att refereras till som Aron och Said.

4.3.1 Aron - heltidsanställd på Rejoice

Aron är en man i 30-årsåldern. Han har jobbat som behandlingspedagog de två senaste åren på Rejoice och har inte tidigare jobbat inom vården eller med människor. Arons generella uppfattning om teckenekonomi är att det är fungerande men svårt att upprätthålla. Enligt Aron är den största svårigheten med att jobba med teckenekonomi är att vid många tillfällen blir det som om att man straffar ungdomen när den inte gör vad som förväntas istället för att belöna den vid ett genomfört moment.

Anledningen till det är att det uppstår mycket känslor i arbetet och när ungdomarna exempelvis inte är i sina rum vid läggdags så blir det enkelt att man säger saker som "går du inte in i rummet nu så kommer du få ett kryss" och då jobbar man inte med belöning utan snarare med bestraffning.

En annan svårighet är att personalen behöver hålla en gemensam front gällande när en ungdom ska få en 'ring' eller när den ska få ett 'kryss', enligt Aron, är det för att vi människor är olika och olika personal tänjer på gränser beroende på situationer, det drar ungdomarna även nytta av och spelar ut personal mot varandra. En ytterligare svårighet att jobba med teckenekonomi är att relationerna som man har till de olika ungdomarna påverkar bedömningar och ibland är man snällare mot en ungdom gentemot en annan. Eftersom att man är medveten om deras ekonomiska ställning tar man även med det i bedömningen och kanske är lite hårdare mot de ungdomar som inte har lika stort behov av pengarna. Det här motverkar arbetet med teckenekonomi då det blir otydligt för ungdomarna gällande vilken prestation som leder till belöning och vilka som inte gör det. Relationerna mellan ungdom och personal är även subjektiva, viss personal föredrar vissa ungdomar och andra föredrar andra och det här diskuteras bland ungdomarna vilket försvårar arbetet.

En förbättring till arbetet med teckenekonomi skulle kunna vara att personalen får ett godkännande och förtydligande från ledningen att belöningarna som delas ut för avklarade moment behöver hållas till punkt och pricka, det ska inte finnas något utrymme för kompromisser. Säger Aron

Ett exempel: om en ungdom inte är närvarande på en gruppbehandling precis den tiden som gruppbehandlingen börjar så bör den direkt få ett kryss och det behöver

ske utan några förhandlingar, något som är aktuellt i dagsläget. Om programmen var individanpassade hade det också varit en förbättring, Aron berättar att det finns en ungdom på boendet som alltid får ett kryss på fredag förmiddag för att han inte deltar på morgonmötet, den ungdomen har ingen skola på fredagar och väljer därför att inte gå upp på morgonen. Hade ett annat moment som är mer anpassat till ungdomens fredagsmorgon funnits, exempelvis att han istället ska träna på morgonen så hade programmet fortfarande uppnått sitt syfte - att skapa struktur i ungdomens vardag - utan att påverka ungdomens motivation att klara av alla moment. Andra ungdomar som går i skolan får automatisk en ring på fredag förmiddag då de går i skolan och det skapar en orättvisa i gruppen. Aron tror starkt på att pengarna som delas ut i samband med ringsystemet är nödvändigt för att få ungdomarna att delta i behandlingarna och motiveras för att skapa struktur i sin vardag på Rejoice.

Vi behöver jobba med ringsystemet såsom det är, ett belöningssystem och inte utgå från bestraffning vilket enkelt händer då känslor är inblandade i jobbet. Det är även mycket snack dagligen med ungdomar som frågar om de har fått kryss eller ring efter varje moment, det hade inte behövts om alla - personal och ungdomar - skulle följa reglerna fullt ut, det här visar en otydlighet hos ungdomen eftersom reglerna för att klara ett moment är tydligt nedskrivna men utdelning av belöningar inte är konsekventa med ungdomens prestationer
- Aron PM

4.3.2 Said - Timanställd på Rejoice

Said, till skillnad från Aron, har inte jobbat lika länge och inte lika frekvent som Aron på Rejoice. Said har dock jobbat länge med ungdomar på olika boenden och fritidsgårdar. Says allmänna uppfattning om ringsystemet är att den bygger på att personalen får en översikt av hur ungdomarna på boendet hanterar vardagliga sysslor och tycker att systemet fungerar bra. Enligt Says upplevelse så är teckenekonomi mer effektivt för ungdomar som har det tuffare ekonomiskt, ungdomar med rika föräldrar verkar inte bry sig lika mycket då de inte har samma behov av pengarna som delas ut på boendet. Ett sätt att optimera användningen av teckenekonomi är att ge direkta responser på beteenden, han uttrycker följande:

låt säga att en ungdom inte går upp på morgonen för att delta i morgonmötet, då ska konsekvensen av det vara att ungdomen behöver kompensera det med att göra något annat som inte är önskvärt och på så sätt kommer ungdomen slutligen förstå att det är bättre att följa programmet eftersom konsekvensen att inte göra det är värre.

Said tycker också att teckenekonomi underlättar arbetet, det skulle vara svårt att få ungdomarna att göra det som behövs om det inte fanns någon typ av hållhake – i detta fall belöningarna eller avsaknaden av belöning vid missade moment. Det hade nog inte gått att motivera ungdomarna utan pengarna som delas ut, säger Said.

5. Analys och diskussion

Kapitlet inleds med en tolkning av datainsamlingen och en analys skapas med hjälp av det teoretiska ramverket. Först ska intervjuerna med ungdomarna och deras prestation över studiens gång analyseras. Personalens intervjusvar ska också enskilt analyseras, sedan avslutas kapitlet med en diskussion och kritisk reflektion.

5.1 Intervju med ungdomarna

Efter analys av intervjuerna med ungdomarna framträder det faktorer kopplade till teckenekonomin som är tydliga att följa i deras vardag och andra förhållanden som är lite oklara. När det kommer till att få sina grundläggande behov tillfredsställda enligt Maslows behovshierarki (1943) gäller det samtliga ungdomar. Enligt intervjusvaren möts ungdomarnas behov av sömn, föda och de känner sig trygga på boendet vilket är grunden till Maslows behovstrappa. Jay och Ghost är de enda ungdomarna som skulle kunna förbättra sina matvanor, utöver det verkar de grundläggande behoven vara tillfredsställda. Ungdomarna verkar också komma bra överens med varandra och samtliga ungdomar känner sig delaktiga i gruppen.

Några ungdomar uttrycker att de endast vill klara moment för pengarna medan andra uttrycker att de känner sig motiverade att klara sitt program. Pengar som belöning är något ungdomarna är överens om att vara den bästa typen av motivator för att fullfölja sitt program. Intervjuerna med Jay, Ghost och Blixten uppstår kommentarer om att klara programmet också innebär att fullfölja sin behandling och att det ger en känsla av uppfyllelse. Anton uttrycker också ord som 'mål' och var positivt inställd till att planera in kommande veckor. Det påvisar att pengar må vara den uttalade fysiska belöningen men att det finns underliggande motivationer hos respektive individ. Även motivationen att inte behöva planera i Anders fall, som ofta når fullpott i sitt program. Anders visar kontinuerligt högt resultat i sitt program (bilaga 1) samtidigt uttalar att pengarna inte är den primära faktorn till varför.

Då ungdomarna har sina grundbehov tillfredsställda är motivationen att fullfölja sitt program väldigt aktuell och data påvisar ambitioner för självuppfyllelse enligt Maslows (1943) beskrivning.

Det framkom i intervjuerna med Jay och Ghost att prestationen inte alltid matchar med resultatet i programmet, Kazdin (1977) poängterar att resultatet bör matcha prestationen för önskvärd effekt. Som beskrivet i teorikapitlet bör belöning vara en konsekvens av målrespons, otydlighet i programmet motverkar syftet med teckenekonomin vilket verkar uppstå i Jay och Ghosts fall. Enligt Jay så sker mismatchningen på hur han har betett sig i andra områden under en given dag som inte berör programmet men som i sin tur påverkar resultatet i sin teckenekonomi.

Ghost uttrycker något liknande om att det sker en skillnad på prestation och resultat men ger inte någon tydlig förklaring till vad han tror att det kan bero på.

Oavsett vad som motiverar ungdomarna för att klara teckenekonomiprogrammet, om det är pengar eller för att nå någon form av självuppfyllelse så är den generella inställningen hos ungdomarna inför teckenekonomi att det är ett bra och fungerande verktyg. Alla ungdomar förutom Benzema uttrycker även att teckenekonomin hjälper de få struktur i sin vardag och motiverar dem att delta i behandlingarna på hemmet. En intressant iakttagelse från intervjuerna är hur lika svaren för hur många misslyckade moment i veckan som de känner är ett maxantal. Alla ungdomar (förutom Ghost som svarade fem eller sex) svarade mellan två eller tre kryss i veckan, det svaret reflekterar resultat från tidigare veckor i programmet (se bilaga med tidigare veckor). De uttalade maxgränsen från samtliga ungdomar reflekteras i de verkliga resultaten (bilaga 1) med endast lite avvikelse. Oftast klarar ungdomarna alla moment i programmet, de veckor som innehåller missade moment brukar det inte överstiga två eller tre kryss.

5.2 Personalens upplevelse

Aron och Said känner att använda teckenekonomi underlättar det dagliga arbetet med ungdomarna. Det är dock en delad uppfattning mellan dem om vad själva arbetet innebär och vad utgångspunkten med teckenekonomi är. Aron förstår att det är ett belöningssystem och att programmet är utformat så att ungdomarna ska fullfölja sin behandling. Hans ställning till att det ska användas som ett belöningssystem och motivera ungdomar är klarlagt men att det i verkligheten också används som ett verktyg för att få göra ungdomen att göra som personalen vill i stunden och inte långsiktigt. Att köpslå med ungdomar och kompromissa med teckenekonomiprogrammet sker omedvetet med jämna mellanrum på Rejoice. Enligt Aron så matchar inte belöningarna alltid med prestationen utan att bedömningarna för ett avklarat moment är subjektivt till personalen. Subjektivitet är ett återkommande problem i arbetet med teckenekonomi eftersom det är ett individuellt omdöme som påverkar resultat av ett teckenekonomiprogram, en punkt som togs upp i problemformuleringen för studien och även förekommer i resultat från tidigare studier som Engqvist (2014). Kazdin (1977) förklarar tyngden med att programmet ska ha tydliga riktlinjer och regler som båda parter behöver förhålla sig till. Spontana belöningar och osanktionerade bestraffningar som inte hamnar inom teckenkonominns förutbestämda ramar motverkar syftet med programmet. Said utgår mer att pengarna som delas ut i samband med programmet går att använda i syfte att aktivera ungdomarna till handlingar som nödvändigtvis inte berör teckenekonomin. Said upplever att det är svårare att motivera ungdomar som har det bra ekonomiskt ställt till skillnad från de som inte har lika bra tillgång till

pengar vilket inte är en förvåning, om ett behov är tillfredsställt är det svårt att motivera till en ytterligare handling som uppfyller samma behov.

Aron och Said tycker i allmänhet att systemet de använder på Rejoice är ett effektivt sätt att arbeta. De båda är överens om att det hade varit svårare att motivera ungdomarna att städa, utföra sina behandlingar och lägga sig i tid utan användning av teckenekonomi. Det behövs dock justeringar i programmen så att det är mer individanpassat och en stor förbättring i att hålla en gemensam front hos personalen gentemot arbetet med teckenekonomi för att upprätthålla syftet.

5.3 Replikan

Bilaga 1 visar det att de flesta ungdomar fyllde i replikan i tro om att de skulle klara av de flesta momenten, jämförs det med det verkliga resultatet från samma vecka och tidigare veckor är replikan signifikant lika med verkliga resultat. Det påvisar att ungdomarna är medvetna om graden av deras förmåga att prestera i programmet. I replikan är det sammanlagda antal ringar högre än alla föregående veckor och v.18 som är den verkliga "planerade veckan" visar högt resultat men en säkerställd ökning från föregående veckor går inte att fastställa. Hawthorneeffekten förespråkar att övervakning leder till en ökad prestationsförmåga. På grund av ungdomarnas besittande prestanda mot att fullfölja sina program gör att datainsamlingen inte kan visa en korrelation mellan ökad prestation och övervakning. Det finns lite plats för förbättring. Detta indikerar att ungdomarna redan besitter en hög grad av motivation att klara sina program. Utifrån mängden av datainsamlingen går det sammanfattningsvis att dra en slutsats om att Hawthorneeffekten inte träder kraft i fallstudien men att ungdomarna redan är högt motiverade att fullfölja sina teckenekonomiprogram (Landsberger, 1959).

5.4 Kritisk reflektion

Majoriteten av ungdomarna deltar kontinuerligt på behandlingarna som är ett målbeteende med teckenekonomiprogrammet, Med det i åtanke vill jag belysa några punkter att ta hänsyn till vid analys och resultat. Den kritiska reflektionen görs för att öka studiens transparens (Bell, et al., 2022) och omfattas av följande punkter.

Empirins trovärdighet

Svar från intervjuerna med personalen och ungdomarna visar att det i vissa fall delas ut poäng i teckenekonomin när det inte är berättigad. Det blir då svårt att fullständigt lita på data från de föregående veckorna och dra en slutsats om att ungdomarna fullföljer programmet i den grad som det visar från empirin. Med hjälp av ett samarbete från personalen att utföra studien skulle det vara möjligt att samla in en

mer äkta avbildning av det verkliga resultatet. Det hade gett ett fullständigare resultat till studien.

Val av frågor

Efter analysen genomförts kan det tyckas att frågorna kunde varit mer riktade till fallstudiens val av hem, Rejoice, specifikt hur Rejoice jobbar med teckenekonomi. Frågorna (bilaga 2) är generella och valdes för att få en allmän uppfattning om känslorna och upplevelser kring teckenekonomi. Frågorna uppnådde sitt syfte men i efterhand borde frågorna vara mer specificerade på Rejoice och deras förhållning till deras egna program för att underlätta för respondenterna att ge mer direkta svar. På Rejoice är teckenekonomi starkt kopplad till behandlingsmomenten på boendet, djupare frågor gällande upplevelsen av behandlingar borde ha ställts.

Urval och studiens längd

Ett större urval och en flerfallsstudie skulle vara ett bra alternativ. Det ger möjligheten att jämföra hur olika HVB-hem arbetar med deras program och se om det finns skillnader i effektivisering i hur de jobbar med teckenekonomi på respektive HVB-hem. I den här studien visar det att programmen i princip fullföljs till maximala gräns, om det beror på vilka moment som finns i programmet, ungdomarnas grad av motivation eller personalens givmildhet att dela ut poäng är svårt att avgöra. En längre studie hade varit att föredra, Landsberger (1958) beskriver att Hawthornestudierna utfördes nästan i ett årtionde, att förvänta en förändring i motivation endast efter en vecka utan en större variabelförändring var optimistiskt.

Egen erfarenhet

Jag som författare kan möjligtvis haft en påverkan vid insamlingen av data och av analysen. Själv är jag anställd på Rejoice och har jobbat på andra HVB-hem, det kan leda till att jag gör en undermedveten jämförelse mellan olika arbetsmetoder och ställer dessa mot varandra och glömma ta hänsyn till det i min studie. Relationer till ungdomarna på boendet samt personlig erfarenhet från arbete med människor kan haft en effekt på min objektivitet. Däremot har jag varit självkritisk under studiens gång till min största förmåga och kan även påstå att min relation till ungdomarna har gett mig möjligheten att samla data genom metoder som någon annan möjligtvis inte kunde ha gjort.

5.5 Diskussion

Tanken till att skriva om teckenekonomi uppstod från att jag själv har haft erfarenhet av att jobba med teckenekonomi, även innan jag var medveten om att mitt arbetssätt hade en benämning. Jag delade ut belöningar i utbyte mot prestation

i en grundskola och det var där mitt intresse för arbetsmetoden uppstod. När jag senare i livet började jobba på HVB-hem och märkte att de använde samma arbetsmetod fick jag idén om att jag ville göra en studie kring teckenekonomi. Den viljan grundade sig i att jag märkte hur olika beroende på vilket HVB-hem jag var på arbetade med teckenekonomi och att det ofta uppstod en argumentation mellan ungdomar och personal om själva programmet.

Engqvist & Nilsson (2014) som gjort en studie som fokuserar på personalens upplevelse av teckenekonomi har kommit till liknande resultat som denna studie. Personalen som intervjuades i deras studie berättar att de har en positiv inställning till arbetet med teckenekonomi men att det uppstår svårigheter i den objektiva bedömningen samt undvikande av bestraffningar. Filipsson & Persson (2013) skriver i sin studie där de bl.a. svarat på frågeställningen kring utbildningsnivån hos de som arbetar på HVB-hem svarar respondenterna att utbildning inom användandet av teckenekonomi skulle förbättra metoden. Något som jag håller med om och styrks av Kazdin (1977) gällande tydlighet, en utbildning till personal som jobbar med teckenekonomi hade varit att föredra då den skulle förtydliggöra syftet till användningen och underlätta det vardagliga arbetet genom att förebygga undvikande konflikter mellan personal och ungdom.

Som tidigare nämnt är större del av forskning kring teckenekonomi baserad i USA. Att föra en utförlig diskussion runt ämnet, särskilt runt användandet av teckenekonomi på HVB-hem skulle det underlätta med en större omfattning av forskning i området. Något som jag tar upp i analysen är att en flerfallsstudie eller en längre studie skulle kunna tillbringa en högre nivå av kunskap i området, en punkt som tas upp i nästa kapitel vid förslag till framtida forskning.

6. Slutsats

I detta kapitel presenteras slutsatser i studien och förslag till framtida forskning.

Syftet med studien var att bidra till kunskapen kring användandet av teckenekonomi i HVB-hem med två frågor som utgångsläge.

- Hur påverkas ungdomens motivation på ett HVB-hem att följa teckenekonomiprogrammet om ungdomen själv får planera in den kommande veckan?
- Upplever personalen att teckenekonomi är ett effektivt verktyg till att motivera ungdomar på HVB-hem?

Genom att först ha säkerställt att ungdomarnas grundläggande behov har varit tillfredsställda enligt Maslows behovshierarki (1943) för att senare se om ungdomarna är motiverade till att följa ett program visar empirin att ungdomarna är starkt motiverade till det. I den insamlade data är det tydligt att alla ungdomar förutom Ghost visar hög prestation gentemot programmet. Ghost uttrycker att han inte är i behov av pengarna i samma mån som resten av ungdomarna vilket kan vara en anledning till att hans prestation inte är lika hög som de andra, något som personalen Said också menar att den ungdomens socioekonomiska bakgrund är en avgörande faktor för att teckenekonomi ska vara effektivt.

Det framkom inte riktigt om motivationen var förändrad under studiens gång utifrån Hawthorneeffekten (Landsberger, 1959) men i sök om svar till första frågan dök svar till uppföljningsfrågor upp. Exempelvis så är ungdomarna alla positivt inställda till teckenekonomi då det bidrar till en struktur i deras vardag. Ghost och Anton tyckte även att planera inför den kommande veckan kunde vara ett bra system då de det leder till att sätta upp mål som man vill uppnå. Trots den förekommande otydligheten som kan uppstå i arbetet som Kazdin (1977) också skriver är en avgörande faktor för ett fungerande program så verkar teckenekonomiprogrammet vara välfungerande på Rejoice.

Kazdin (1977) menar att teckenekonomi är ett verktyg för att uppnå ett målbeteende. På Rejoice är de väldigt fokuserade på ungdomarnas behandling och teckenekonomiprogrammet har en direkt koppling till ungdomarnas behandling. Personalen säger att ungdomarna innefattar högt deltagande på deras behandlingar och det är i stor sannolikhet att det är på grund av att behandlingarna är synkade med ungdomarnas ekonomi. Efter studien fick jag möjlighet att få en kommentar gällande teckenekonomi av behandlingsansvarig på Rejoice om varför ungdomarna klarar så många moment och han säger *“vi vill att det ska vara enkelt att klara programmet så ungdomarna deltar i behandlingarna och inte känna sig bestraffade*

när de inte gör det” - Anonyma Claes 2023. Det går alltså att dra en slutsats om att teckenekonomi-programmet upprätthåller sitt syfte på Rejoice då ungdomarna är motiverade att fullfölja sina behandlingar: det kan alltså vara önskvärt att sammankoppla teckenekonomi till ungdomens behandling för att effektivisera behandlingen på ett HVB-hem.

En kommentar jag vill tillägga till det är dock att om målbeteenden på programmet är så välutvecklade finns möjligheten att byta ut momenten till andra målbeteenden som vill uppnås i områden som ungdomarna brister. Kazdin (1977) skriver att man maximerar effekten av teckenekonomi genom att ge direkta belöningar efter önskad målrespons till att ge fördröjda belöningar när målbeteendet är färdigställt, på Rejoice finns det utrymme för att eliminera belöningarna för deltagande av behandling och ersätta de med mindre utvecklade beteendemönster.

Andra frågan gällande personalens upplevelse att jobba med teckenekonomi visar att de verkar tycka det är ett effektivt verktyg att använda. Den underlättar det dagliga arbetet genom att de kan hänvisa till teckenekonomiprogrammet för att motivera ungdomarna att utföra handlingar som förväntas av dem. Om det görs inom riktlinjer och ramverken som omfattar ett teckenekonomiprogram går dock att argumentera kring men den generella uppfattningen är att det är ett effektivt verktyg.

6.1 Förslag till framtida forskning

Jag föreslår till framtida forskning att utföra studier som pågår under en längre period för att se om det uppstår några förändringar i resultatet på programmen över tiden. Forskning som pågår under en längre period skulle bidra med större datainsamling som ger en tydligare avbildning av verkliga resultat. En kvalitativ flerfallsstudie skulle vara att föredra över en fallstudie då det ger möjlighet att jämföra olika teckenekonomiprogram med varandra för att klargöra om det finns angreppssätt som är mer effektiv än annan. Det hade varit intressant att jämföra HVB-hem med varandra men även med referensgrupper som inte är boende på HVB-hem. En kvantitativ flerfallsstudie skulle kunna bidra med ett annat perspektiv kring hur effektiv teckenekonomi är i en större urvalsgrupp. Den kvantitativa studien skulle kunna bestå av enkäter som en eller flera utvalda urvalsgrupper besvarar som bidrar till en empiri som tar hänsyn till större populationer.

Referenslista

- Bakka, J. F., Fivelsdal, E. & Lindqvist, L., 2006. *Organisationsteori: struktur - kultur - processer*. 5:e red. Malmö: Liber AB.
- Bell, E., Harley, B. & Bryman, A., 2022. *Business Research Methods*. 3:e red. Oxford: Oxford University Press.
- Engqvist, C. & Nilsson, M., 2014. *"Det är viktigt att tänka på att det är komplicerat" - En kvalitativ studie om teckenekonomi på ungdomshem*. Lund: Lunds Universitet.
- Filipsson, P. & Persson, C., 2013. *Teckenekonomi på HVB Om teckenekonomi som metod för att förändra beteenden hos barn och ungdomar*. Örebro: Örebro Universitet.
- Hein, H. H., 2012. *Motivation: motivationsteorier och praktisk tillämpning*. 1:a red. Köpenhamn: Liber AB.
- Inspektionen för Vård och Omsorg, 2022. *Hem för vård eller boende (HVB) (SoL)*. [Online]
Available at: <https://www.ivo.se/tillstand/tillstand-for-sol-verksamheter/hem-for-vard-eller-boende-hvb/>
[Använd 21 05 2023].
- Inspektionen för Vård och Omsorg, 2023. *Om tillsyn*. [Online]
Available at: <https://www.ivo.se/tillsyn/>
[Använd 04 06 2023].
- Kazdin, A. E., 1977. *The Token Economy*. 1:a red. Boston, MA: Springer US.
- Landsberger, H. A., 1959. Hawthorne Revisited. Management and the Worker, its Critics and Developments in Human Relations in Industry. *Louvain Economic Review*, 25(2), p. 164.
- LVU1990:52, 1990. *Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga*. Stockholm: Socialdepartementet.
- Maslow, A. H., 1943. A theory of human motivation. *Psychological Review*, pp. 370-396.
- Pavlov, I., 1927. *Conditioned reflexes: an investigation of the physiological activity of the cerebral cortex*. 1:a red. Oxford: Oxford University Press.
- Sallnäs, M., 2000. *Barnavårdens institutioner: framväxt, ideologi och struktur*, Stockholm: Stockholms Universitet.
- Socialstyrelsen, 2020. *LVU- handbok för socialtjänsten*. 1:a red. Stockholm: Socialstyrelsen.
- Socialstyrelsen, 2022. *Statistik om socialtjänstinsatser till barn och unga 2021*, Stockholm: Socialstyrelsen.
- SOF2001:937, 2001. *Socialtjänstförordningen*. Stockholm: Socialdepartementet.
- SOL1980:620, 1980. *Socialtjänstlag*. Stockholm: Socialdepartementet.
- SOL2001:453, 2001. *Socialtjänstlag*. Stockholm: Socialdepartementet.

Sveriges Kommuner och Regioner, 2021. *Upphandling och uppföljning av HVB - för barn och unga*, Stockholm: Sveriges Kommuner och Regioner.

Bilagor

Bilaga 1

Replika v.18	Måndag		Tisdag		Onsdag		städ	Torsdag		Fredag		Lördag		Söndag		städ	tot.
	fm	em	fm	em	fm	em		fm	em	fm	em	fm	em	fm	em		
Anton	X	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	X	O	O	O	O	14
Ghost	O	O	X	O	O	O	O	O	O	X	O	O	O	X	O	O	13
Blixten	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16
Benzema	O	O	O	O	O	O	O	O	O	X	O	O	O	O	O	O	15
Anders	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16
Jay	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16
Sammanlagd resultat från samtliga ungdomar.																	90

Original v.18	Måndag		Tisdag		Onsdag		städ	Torsdag		Fredag		Lördag		Söndag		städ	tot.
	fm	em	fm	em	fm	em		fm	em	fm	em	fm	em	fm	em		
Anton	O	O	X	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	15
Ghost	O	O	X	O	O	O	X	O	O	X	O	X	O	X	O	X	10
Blixten	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16
Benzema	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16
Anders	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16
Jay	X	X	O	O	O	O	O	O	O	X	O	O	O	O	O	O	13
																	86

V. 17	Måndag	Tisdag	Onsdag	städ	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag	städ	tot.

Moment	fm	em	fm	em	fm	em		fm	em	fm	em	fm	em	fm	em			
Anton	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16
Ghost	O	O	O	O	X	O	X	O	O	O	O	O	X	X	X	X	X	10
Blixten	O	O	X	O	X	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	14
Benzema	O	O	X	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	15
Anders	O	O	X	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	15
Jay	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16
																		84

V. 16	Måndag		Tisdag		Onsdag		stöd	Torsdag		Fredag		Lördag		Söndag		stöd	tot.
Moment	fm	em	fm	em	fm	em		fm	em	fm	em	fm	em	fm	em		
Anton	O	O	O	O	X	O	X	X	O	O	O	X	O	O	O	O	12
Ghost	O	O	X	O	X	O	X	X	O	O	X	X	O	X	O	X	8
Blixten	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16
Benzema	O	O	X	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	15
Anders	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16
Jay	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16

V. 15	Måndag		Tisdag		Onsdag		stöd	Torsdag		Fredag		Lördag		Söndag		stöd	tot.
Moment	fm	em	fm	em	fm	em		fm	em	fm	em	fm	em	fm	em		
Anton	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	16
Ghost	O	O	O	X	O	O	X	X	O	O	O	O	O	X	O	O	12
Blixten	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	X	14
Benzema	X	O	O	O	O	O	O	X	O	X	O	O	O	O	O	X	12
Anders	O	O	O	O	O	O	O	X	O	O	O	O	O	O	O	O	15

Jay	X	X	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	O	14
-----	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

V. 14	Måndag		Tisdag		Onsdag		städ	Torsdag		Fredag		Lördag		Söndag		städ	tot.
	fm	em	fm	em	fm	em		fm	em	fm	em	fm	em	fm	em		
Anton	O	O	X	O	O	O	O	O	O	?	O	O	O	X	O	O	13
Ghost	O	O	O	O	O	O	X	O	O	?	O	X	X	X	O	X	10
Blixten	O	O	O	O	O	O	O	O	O	?	O	O	O	O	O	O	15
Benzema	O	O	O	O	O	O	O	O	O	?	O	O	O	O	O	X	14
Anders	O	O	O	O	O	O	O	O	O	?	O	O	O	O	O	O	15
Jay	O	O	X	O	O	O	O	O	X	?	O	O	O	O	O	O	13

Bilaga 2

Frågor till personal

Vad är din generella uppfattning om teckneekonomi?

Vilka är svårigheterna med att jobba med teckneekonomi?

Hur skulle man kunna optimera användningen av teckneekonomi?

Tror du ungdomarna hade varit motiverade att klara sina moment utan hjälpen från teckneekonomin?

Intervjutema till intervjuerna med ungdomar

Första intervjun:

Är ungdomens grundläggande behov tillfredsställda?

Hur mår ungdomen i överlag?

Hur är gemenskapen i gruppen?

Andra intervjun:

Hur tror ungdomen att det har gått i veckan?

Vill ungdomen ändra på något?

Vad tycker ungdomen om att planera in kommande veckor?

Tredje intervjun:

Vad tycker ungdomen om ringsystemet?

Finns det förbättringar att göra med ringsystemet?

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller kryss för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.